

Septembris avati kaks uut kergliiklusteed

Võru vallas avati septembris kaks uut kergliiklusteed, mis muudavad liikumise kõigi jaoks turvalisemaks ja mugavamaks. Valminud ühendused loovad paremad võimalused nii igapäevaseks liikumiseks kui ka tervisespordiks ning aitavad kaasa piirkonna arengule.

23. septembril toimunud avamisüritus algas Võru-Kääpa kergliiklusteel. Koos kohalike elanike ning külalistega Võru linnast toimus sõbralik teatevõistlus, mille järel kuulutati ametlikult avatuks Võru linna ja Kääpa küla ühendav kergliiklustee. 4,5 kilomeetri pikkune tee kulgeb mööda Võru-Räpina maanteed ning täidab olulise lünga piirkonna kergliiklusteede võrgustikus. Enne kergliiklustee rajamist puudus jalkäijatel ja jalgratturitel teel ohutu liikumisvõimalus. Suure liiklusesageduse ja kuni 90 km/h lubatud piirkiiruse tõttu oli maantee ääres liikumine eriti keeruline lastele, eakatele ja ratturitele. Valminud kergliiklustee eraldab kergliiklejad autoliiklusest ning muudab kogu teelõigu turvalisemaks.

Teine oluline kergliiklustee lõik valmis Võlsi suunal. Võru valla ja Võru linna koostöös rajati kokku 1,9 kilomeetrit kergliiklusteed, millest 1,4 kilomeetrit asub Võru valla territooriumil. Võlsi piirkond on viimastel aastatel kiiresti kasvunud ning kujunenud atraktiivseks elukohaks paljudele peredele, seetõttu on suurenenud ka vajadus

Võlsi-Võru kergliiklustee linti saabuti läbi lõikama jalgsi või jalgrattal. Fotod: Erakogu

turvaliste liikumisvõimaluste järele.

Varasemalt raskendasid jalgsi ja jalgrattaga liiklemist kitsad ning kurvilised teelõigud, puudulik valgustus ja ohutu raudteeületuskoha puudumine. Valminud kergliiklustee aitab need murekohad lahendada ning loob turvalisema keskkonna nii kohalikele elanikele kui ka kõigile piirkonna külastajatele. Uus ühendus võimaldab mugavamalt liikuda Võru linna ja Võlsi vahel

ning toetab tervislikke ja keskkonnasõbralikke liikumisviise.

Võru vald tänab kõiki projekteerijaid, ehitajaid, koostööpartnereid ning maaomanikke, kes andsid oma panuse Võlsi ja Kääpa kergliiklusteede valmimisse. Uute ühenduste valmimisega on jõutud lähemale eesmärgile luua Võru linna ja

selle lähiumbruse vahel terviklik, turvaline ning kõigile ligipääsetav kergliiklusteede võrgustik. Turvalisemad liikumisvõimalused aitavad parandada elukeskkonna kvaliteeti, soodustavad aktiivset eluviisi ning muudavad liiklemise mugavamaks kõigi jaoks, sõltumata vanusest või liikumisviisist.

Kadri Kauts
avalike suhete spetsialist

Kääpa kergliiklustee avati sõbraliku teatevõistlusega, mille üks etapp tuli läbida tõukerattal.

Võru Vallavolikogu septembrikuu istungilt

Võru Vallavolikogu istung toimus kolmapäeval, 9. septembril 2026 vallamaja II korruse saalis.

Volikogu istungil:

- toimus Võru Vallavolikogu 19.06.2024 määruse nr 53 „Toetus Kaitseväge Nursipalu harjutusvälja mõjualas paiknevate kinnisasjade parendamiseks“ muutmise eelnõu I lugemine;
- muudeti Võru Vallavolikogu 13.06.2018 määrust nr 39 „Võru Vallavalitsusele ülesannete delegeerimine“;
- otsustati anda IDONA Perearstiabi OÜ-le tasuta kasutamiseks perearsti ruumid, mis asuvad

Palo tee 26-14, Lasva küla, Võru vald, Võru maakond ja sõlmida vara tasuta kasutamise leping kolmeks aastaks;

- otsustati muuta Võru Vallavolikogu 21.08.2024 otsust nr 164 „Võru maakonna arengustrateegia 2035+ MATA programmi toetusvahendite kasutamise tegevuskava 2024-2027 heakskiitmine“;
- otsustati sõlmida Võru Linnavalitsusega Lõuna-Eesti Haigla peasissepääsu juurde bussipeatuse ja bussipeatusest kuni kiirabi sissepääsuni kõnnitee ehitamiseks vajalike tööde rahastamiseks koostööleping;
- otsustati kooskõlastada AS Võru

Vesi poolt 02.09.2026 esitatud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni 2027-2031 investeringute kava tingimusel, et Võru valla rahastamisega projekte ei kavandata; arutati Vastseliina Gümnaasiumi õpetajate ja töötajate pöördumist.

Lisainfo:

Inga Leelanss
vallasekretär
5692 0660

inga.leelanss@voruvall.ee

Võro kiil saa ollaq ammõtlik imäkiil

Alates 2025. aasta oktoobrist saab Rahvastikuregistris oma emakeelena märkida ka võru, seto, mulgi, tartu ja teisi Eesti piirkondlike keeli. See muudatus on ligi 30 aastat kestnud kogukondliku teavitustöö tulemus, mille Eesti Vabariigi valitsus viimaks heaks kiitis.

Rahvastikuregistri emakeele andmed põhinevad inimese enda ütlusel. See tähendab, et igaüks saab ise määrata, milline keel on tema emakeel, ning vajadusel oma andmeid muuta.

Kui oled võru- või setokeelse koduse taustaga ning pead oma emakeeleks võru või seto keelt, vaata üle, kas see on ka

Rahvastikuregistris märgitud. Nii aita kaasa sellele, et riigil oleks parem ülevaade nende keelte kõnelejatest ja nende tegelikust kasutusest.

Emakeele muutmiseks logi sisse Rahvastikuregistri iseteenindusse ning vali oma isikuandmete juures sobiv emakeel. Valikus on näiteks „Eesti: võru“, „Eesti: seto“ ja „Eesti: tartu“ ning teised põhjaeesti keele murrete variandid.

Ku su imäkiil om võro vai seto kiil, märgiq tuu ka Rahvastigu-registrin!

Hipp Saar
Võrokõisi Kongressi Vanõmbidõ
Kogo liige

Võru Vallavalitsuse septembrikuu istungitelt

Septembris toimus 4 Võru Vallavalitsuse istungit.

8. septembri Võru Vallavalitsuse istungil:

- otsustati algatada avatud menetlus Kose alevikus Karjääri tn 21 maaüksusele üksikelamu projekteerimistingimuste andmiseks;
- otsustati anda projekteerimistingimused Roosisaare külas Kuningapoja maaüksusel kehtestatud detailplaneeringu täpsustamiseks ning Meegomäe külas Nurmenuku maaüksusele üksikelamu, Kallaku maaüksusele majandushoone ehitusprojekti koostamiseks;
- tunnistati riigihanke „Võru haigla juurdepääsu liiklussõlme projekteerimine ja ehitamine“ pakkumused edukaks. Haigla-hoone bussipeatuse ning EMO ja peasissepääsu vahelise kõnnitee rajamiseks sõlmitakse Taristu Ekspert OÜ-ga hankeleping summas 33 300 eurot (ilma käibemaksuta);
- otsustati anda ehitusluba Meegomäe külas Võrumaa haigla maaüksusele parkla, tee ja tänavavalgustuse rajamiseks;
- otsustati anda kasutusload Kolepi külas Üla-Lõvaski maaüksusele püstitatud töötuba-panipaigahoonele, Võlsi külas Võlsi ja Üraoja-Võlsi teele lõigus Võru linna piir kuni Panoraami tee ning Kääpa külas Puusepa külas Voki-Tamme külas ja Võrumõisa külas asuval Kääpa kergliiklusteele;
- anti üürile korter Vastseliina alevikus Võidu 29 korterelamus;
- nõustuti Vagula külas Väike-Saksa ja Saksa katastriüksuste piiride muutmise ja määrati moodustatavatele

katastriüksustele nimed ja maa sihtotstarbed;

- nõustuti Võlsi külas Männi ja Kuuse katastriüksuste liitmise ja määrati moodustatavale katastriüksusele nimi ja maa sihtotstarve;
- määrati Kasaritsa külas Kasaritsa katastriüksuse jagamisel moodustatavatele katastriüksustele nimed ja maa sihtotstarbed;
- otsustati algatada Kose aleviku Handi maaüksusel asuva pumbamaja peremehe ehitise hõivamise menetlus;
- otsustati seada Puusepa külas Salumaa, Vagula külas Vagula-Ilvese tee L1 ja Jaanimäe maaüksustel asuva eratee kasutamiseks tähtajatu sundvaldus Võru valla kasuks;
- otsustati jätta rahuldumata ABL Baltic Seeds OÜ vaie ning mitte tunnistada kehtetuks Kaku külas Kaku-Miku maaüksusel asuva eratee kasutamiseks seatud sundvaldust;
- anti Sotsiaaldemokraatlikule Erakonnale nõusolek Vastseliina alevikus Võidu 38 maaüksusele reklaami paigaldamiseks;
- kinnitati 2026/2027. õppeaasta Võru valla õpilasliinide sõiduplaanid;
- kooskõlastati Kääpa Kooli palgakorralduse põhimõtete muudatused;
- otsustati lapsevanema isikliku sõiduauto kulude hüvitamine õpilastranspordi korraldamisel;
- võeti vastu õppimiskohustuse täitmise tagamise kord;
- määrati lapsehoiuteenust ja erakorralist toetust;
- eraldati reservfondist raha Vastseliina hokiklubi projekti omaosaluseks ja Parksepa lasteaia parkla laienduse kallinemise katteks.

15. septembri Võru Vallavalitsuse istungil:

- otsustati anda ehitusluba Mäeküläs Mati maaüksusele üksikelamu püstitamiseks;
- tunnistati riigihanke „Võru valla lasteaed Lõunapärilid Parksepa maja parkla projekteerimine ja ehitamine ning Parksepa tule-tõrje välise veevärgi ehitamine“ edukaks Taristu Ekspert OÜ pakkumus maksumusega 77 777 eurot (ilma käibemaksuta);
- nõustuti Meeliku külas Hütü ja Kabuna katastriüksuste piiride muutmise ja määrati moodustatavatele katastriüksustele nimed ja maa sihtotstarbed;
- määrati Kõvera külas Piiraja katastriüksuse maa sihtotstarbeks maatulundusmaa;
- otsustati seada Võru metskond 8 maaüksusel asuva Meegomäe tee ja tänavavalgustuse avalikuks kasutamiseks tähtajatu isiklik kasutusõigus Võru valla kasuks;
- otsustati korraldada Otsa külas Paulipõllu kinnistu võõrandamiseks enampakkumine portaalis osta.ee alghinnaga 8682 eurot;
- eraldati sotsiaaleluruum ja määrati erakorralist toetust.

22. septembri Võru Vallavalitsuse istungil:

- otsustati algatada avatud menetlus Võlsi külas Männituka maaüksuse detailplaneeringuga kehtestatud hoonestusala ulatuse täpsustavate projekteerimistingimuste andmiseks;
- otsustati anda projekteerimistingimused Halla külas Liivaku ja Kaagu külas Vaariku maaüksustele elamute ning Koloreino külas Kütioru maaüksusele teenindus-majutushoone ehitusprojekti koostamiseks;

- otsustati anda ehitusluba Umbsaare külas Jäätme keskuse maaüksusele pakendite jäätme-halli püstitamiseks;
- otsustati anda kasutusload Väimela alevikus Matussaare tee 5 maaüksusele rajatud mänguväljakule, Sõmerpalu alevikus Nursi tee 29, Verijärve külas Ampri ja Kilovati maaüksustel ümberehitatud päikeseelektrijaamadele;
- nõustuti Navi külas Kellu tee 3 ja 3a katastriüksuste liitmise ja määrati moodustatavale katastriüksusele nimi ja maa sihtotstarve;
- otsustati seada Meegomäe külas Hindo, Voki-Tamme külas Palo, Umbsaare külas Andri ja Palometsa külas Udrase maaüksustel asuva eratee kasutamiseks tähtajatu sundvaldus Võru valla kasuks;
- kiideti heaks hajaasustuse programmi 2025. a toetuse kasutamise aruanne;
- otsustati lapsevanema isikliku sõiduauto kulude hüvitamine õpilastranspordi korraldamisel;
- otsustati kuulutada välja avalik konkurss Vastseliina Gümnaasiumi direktori ametikoha täitmiseks;
- moodustati Kirepi haruraamatukogu teavikute inventuuri komisjon.

29. septembri Võru Vallavalitsuse istungil:

- otsustati anda ehitusluba Võrumõisa külas Paakspuu tee 3 maaüksusele üksikelamu püstitamiseks;
- otsustati anda kasutusluba Parksepa alevikus Tehnika tn 2 maaüksusele püstitatud PVC viihallile;
- nõustuti Tabina külas Niidu,

Meegomäe külas Sassi katastriüksuste jagamisega ning määrati moodustatavatele katastriüksustele nimed ja maa sihtotstarbed;

- määrati Sõmerpalu alevikus, Kirumpää ja Sika külas munitsipaalomandisse antavatele katastriüksustele lähiaadressid ning maa sihtotstarbed;
- otsustati seada Juba külas Puusepa maaüksusel asuva juurdepääsutee ja Lasva külas Torni tee 16/2 maaüksusel asuva teelõigu kasutamiseks tähtajatu isiklik kasutusõigus Võru valla kasuks;
- otsustati seada Kirumpää külas Metsatuka tee 6 maaüksusele sundvaldus AS Võru Vesi kasuks;
- otsustati seada Oro külas Kolmeoro maaüksusel asuva eratee kasutamiseks tähtajatu sundvaldus Võru valla kasuks;
- määrati avalikuks kasutamiseks Kanariku külas Raiste-Kanariku-Lapi tee ning tee uueks nimeks Kanariku tee;
- kiideti heaks hajaasustuse programmi 2026. a toetuse kasutamise aruanne;
- võeti vastu Võru valla üldhariduskoolide direktorite atesteerimise kord;
- vaadati läbi Võru valla arengukava 2035 ja eelarvestrateegia 2026-2030 ettepanekud.

Koostas:
Helle Kauts
kantseleispetsialist

Lisainfo:
Inga Leelanss
vallasekretär
5692 0660

inga.leelanss@voruvald.ee

Hoov puhtaks! Tee vana autoga lõpparve ja register korda

Kui sinu või su lähedaste hoovis on aastaid seisnud auto, millega keegi enam sõitma ei hakka, siis on nüüd hea võimalus sellest vabaneda. 19. oktoobril algab üle-eestiline romusõidukite kogumiskampaania, mille käigus viiakse seisma jäänud romusõidukid tasuta ära.

Vanad autod kipuvad hoovinurka aastateks seisma jääma. Alguses ikka mõeldakse, et ehk läheb seda veel kunagi vaja ning selle saab veel korda teha. Aastate möödudes kasvab auto rohtu, rehvid vajuvad maasse ning sõidukist saab romu, mille äraviimine tundub järjest keerulisem.

Romukampaania on hea aeg, et lõpuks tegutseda. Võta jäätmekäitlejaga ühendust ja anna oma romu mugavalt ära! Kampaania käigus äraveetavate romusõidukite eest raha ei maksta, kuid käitleja korraldab ise sõiduki transpordi. Jäätmekäitlejale saab üle anda ka osaliselt lammutatud sõidukeid.

Alates 2027. aastast laieneb mootorsõidukimaks sõidukitele, mis on üle kahe aasta olnud

kindlustuseta ja ülevaatusetu. Lisaks tasub sel aastal kustutada liiklusregistrist sõiduk, mis on hävinud või kadunud, sest kuni 2026. aasta lõpuni saab neid ilma lammutustõendita kustutada 15-eurose lõivuga, järgmisel aastal tõuseb lõiv 800 eurole.

Kui sõiduk on alles, anna see jäätmekäitlejale ja saad lammutustõendi. Lammutustõendiga sõiduki liiklusregistrist kustutamiseks lõivu ei kaasne. Kui sõidukit enam olemas ei ole, tee korda liiklusregistri andmed, et vältida uuel aastal kohustusi.

Enda sõidukile äraveo tellimine

Kui romusõiduki äraveo tellib selle omanik, siis tuleb tal esitada jäätmekäitlejale kehtiv registreerimistunnistus. Kui sõiduki dokumendid on kaduma läinud, saab ühendust võtta Transpordiametiga. Kampaania ajal väljastatakse omanikule vajalikud dokumendid tasuta.

Kui hoovis on võõras romu

Kui kinnistul seisab vana sõiduk,

mille omanik on teadmata, kontrolli kõigepealt Transpordiameti taustakontrollist, kas sõiduk on veel liiklusregistris. Kontrollimiseks piisab registreerimisnumbrist või VIN-koodist. Kui sõiduk on liiklusregistrist juba kustutatud, saab selle ära anda inimene, kelle valduses auto on, või selle kinnistu omanik, kus auto seisab. Endise omaniku luba ega auto dokumente sellisel juhul vaja ei ole.

Miks ei tasu romu seisma jätta?

Romusõiduk on ohtlik jääde. Vanast autost võivad lekkida õlid, kütus ja muud ohtlikud vedelikud, mis võivad sattuda pinnasesse ja põhjavette. Sõiduki nõuetekohase käitlemise korral saab selle osad korduskasutada ning metallid ja muud materjalid ringlusse suunata.

Romusõiduki tasuta äraveo saab tellida alates 19. oktoobrist kuni 8. novembrini. Veo tellimiseks võta ühendust ühega neist jäätmekäitlejatest:

- Eesti Autolammutuste Liit – info@elv.ee, 578 77 233;

- Kuusakoski – firma@kuusakoski.ee, 13 660;
- Metrana – kopli@metruna.ee, 1817.

Täpsem info tingimuste ja taotluste esitamise kohta: www.kliimaministeerium.ee/romusoidukid.

Romukampaania toimub Kliimaministeeriumi, Keskkonnaameti,

Transpordiameti, Eesti Autolammutuste Liidu, Kuusakoski AS ja Metrana OÜ koostöös. Kampaania toimub sel aastal seitsmendat korda, varasemate kampaaniate tulemusel on jäätmekäitlejatele üle antud kokku 1775 romusõidukit.

Piret Otsason
Kliimaministeerium

Võru Vallavalitsus teatab, et on võtnud Võru vallas peremehetu ehitisena arvele Kose alevikus Handi katastriüksusel (tunnus 91701:001:1325) asuva pumbamaja (ehitisregistrikood 121460833). Viimane teadaolev omanik oli aianduskooperatiiv „Tervis“.

Vastuväited ehitise peremehetuse või selle kohaliku omavalitsuse poolt hõivamise kohta palume esitada hiljemalt 20.11.2026 Võru Vallavalitsusele aadressil Võrumõisa tee 4a, 65605 Võru või e-posti teel vald@voruvald.ee. Täiendav info 5910 5585.

Alar Veibri
maaspetsialist

LINDORA LAAT

28.10.2026

Kõik kauplajad, kes on paigutanud transpordivahendi vm, Lindora küla maantee ja teede äärde enne 27. oktoobrit, paigutatakse müügikohtadele kõige viimasena!!!

Paigutamine müügikohtadele toimub:
27. oktoobril kell 16.00 – 22.00
28. oktoobril kell 6.00 – 8.00

Müügikohtade etteregistreerimist laadale ei toimu!
Müügikohtadele paigutamine toimub elavas järjekorras!

KOHAMAKSUD:
Vastseliina Piiskopilinnuse Sihtasutuse nõukogu otsusega on tänava 28. oktoobril toimuva Lindora laadal kauplemiseks kinnitatud alljärgnevad müügikoha maksud:

- Tööstuskauba müüjad - 13 €/m
- Toidukauba müüjad - 13 €/m
- Käsitööga kauplajad 6 €/m
- Toitlustajad - 21 €/m

Eelpoolnimetatud hinnad sisaldavad käibemaksu!
Lindora laada müügikohamaksu koguvad SA poolt määratud isikud laadapäeva hommikul müügikohtade juures!

TEADMISEKS KAUPLEJATELE:

- Kõik toidu ja joogi käitlejad on kohustatud järgima ühekordse plasti direktiivi, mille aluseks on EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIV (EL) 2019/904
- Toiduvalmistamise kohtades peab olema tagatud esmaste tulekustutusvahendite olemasolu (tulekustuti, tulekustutustekid)
- Ühele kauplajale väljastatakse maksimaalselt 8 jooksvat meetrit (2-müügikohta) ning teistele kohta kinni panna ei võimaldata!
- Kuna müügiala suurus on piiratud, siis kõikidele kauplajatele ei pruugi kauplemiskohti jaguda!
- Kõik enne korraldajapoolset paigutamist ennast varasemalt kohtadele paigutanud kauplajad saadetakse üldisesse järjekorda!
- Korraldajad jätaavad endale õiguse paigutada müüjad vastavalt kaubagruppidele!
- Paigutamine toimub ainult selleks ettenähtud maaalale!

KAUPLEJA MEELESPEA!

1. Kauba müümisel vastutab kauplaja õigusaktides sätestatud nõuete täitmise eest.
2. Kauplaja vastutab müügikoha heakorra eest ürituse ajal ning on kohustatud koristama selle enne laadalt lahkumist.
3. Tekkinud prügi tuleb jätta oma müügikoha juurde kokkupakituna.
4. Toitu ja jooki peab serveerima korduskasutatavatest nõudest ja nendel kauplajatel peab olema tagatud oma müügikoha juures jäätmete kogumine.
5. Elektrienergia võimalus puudub. Elektrigeneraatorite kasutamine ei tohi segada teisi kauplajaid ega laada külastajaid.
6. Kõikidest pretensioonidest tuleb korraldajat teavitada kohe. Hilisemaid pretensioone ei rahuldada.

Telefon: 372 50 96 301 E-post: piiskopilinnus@gmail.com

Jäätmeveo teenustasu muutusest

Võru linna ja Võru valla jäätmeveo teenustasad muutuvad alates 1. novembrist 2026 sel aastal teist korda. Mõlemal hinnamuudatusel on põhjus ning oluline on selgitada, et tegemist ei ole samal põhjusel teistkordse hinnamuudatusega.

Esimene hinnamuudatus toimus 1. juulil 2026 ja oli otsest seotud riikliku saastetasu muutumisega. Kui varem oli jäätmete ladestamise saastetasu 30 eurot tonni kohta, siis alates juulist on see 90 eurot tonni kohta. Jäätmete põletamisel varem saastetasu ei rakendunud, kuid nüüd lisandub põletamisele 60 euro suurune tasu tonni kohta. Sellise maksukomponendi lisandumine suurendas märkimisväärselt jäätmete lõppkäitluse maksumust ja tõi kaasa esimese teenustasude muudatuse.

Novembrist rakenduv hinnamuudatus on seotud Võrust jäätmete transpordi ja käitlemise maksumusega

Võru linnast ja vallast kogutud jäätmeid ei veeta iga prügiautoga otse lõppkäitluskohta. Jäätmed viiakse esmalt Võru Jäätmekeskuse Umbsaare ümberlaadimisjaama, kus need kaalutakse, vaheladustatakse ja vajadusel eemaldatakse sobimatud jäätmed. Seejärel laaditakse jäätmed suurematele autorongidele ja transporditakse lõppkäitlusse Maardusse Iru jäätmete põletustehasesse.

Selline süsteem võimaldab transpordikuludisid oluliselt optimeerida. Ei oleks majanduslikult

ega keskkonna seisukohalt mõistlik, kui kõik Võrus töötavad jäätmeveokid peaks iga koormaga eraldi näiteks Tallinnasse ja tagasi sõitma. Jäätmete koondamine võimaldab kasutada suurema mahutavusega transporti ja vähendada pikkade vedude arvu.

Võru Jäätmekeskus hangib jäätmete transpordi ja käitluse teenuse riigihanke korras. Viimane hange viidi läbi 2026. aasta suvel ning selle tulemusel on sõlmitud uus transpordi- ja käitlusleping, mis kehtib kuni 2029. aasta augustini. Uue hanke hinnad kajastavad tänast tegelikku kulutaset.

Võrreldes varasema hankeperioodiga on mitmed jäätmekäitluse ja transpordi sisendkulud oluliselt kasvanud. Kütuse hinnad on tõusnud kuni 40%, tööjõukulud viimase kolme aasta jooksul ligikaudu 25% ning kallinenud on ka energiakandjad ja muud jäätmete laadimise, transpordi ning käitlemisega seotud kulud. Need kulud mõjutavad otseselt jäätmete Umbsaarest lõppkäitlusse transportimise hinda.

Seetõttu muutuvad alates 1. novembrist 2026 Võru linnas ja Võru vallas jäätmeveo teenustasad, kuid seekord on muudatus suhteliselt väike. Kõige levinuma 240-liitrise segaolmejäätmete mahuti tühjendamine kallineb 33 senti ning kõige väiksema 80-liitrise mahuti tühjendamine 24 senti.

Jäätmeid liigiti kogudes saab hinnatõusu mõju vältida

Igal jäätmevaldajal on võimalik oma tegelikku jäätmekulu ka uute

hindade juures kontrolli all hoida. Kõige lihtsam võimalus selleks on vähendada segaolmejäätmete hulka ja koguda rohkem jäätmeid liigiti. Paberit ja pappi, klaaspakendeid ning muid pakendeid on Võru linnas ja vallas võimalik juba praegu tasuta ära anda avaliku pakendikonteinerite võrgustiku kaudu või viia jäätmejaama. Paberit ja pappi saab konteineriga kodust tasuta üle anda ka jäätmevedajale. Järgmisest aastast lisandub võimalus tellida vedajalt väikese tasu eest ka klaasi- ja pakendijäätmete vedu otse kodust.

Seega ei tähenda segaolmejäätmete teenustasu kallinemine tingimata seda, et pere igakuine jäätmekulu peab samas ulatuses suurenema. Mida rohkem jäätmeid liigiti koguda ning mida vähem jääb segaolmejäätmete mahutisse jäätmeid, seda väiksem on hinnatõusu mõju pere eelarvele.

Riikliku saastetasu tõstmise mõte ja eesmärk on olnud muuta põletamine ja ladestamine senisest oluliselt kallimaks ning anda majanduslik põhjus ja motivatsioon jäätmete paremaks sorteerimiseks. Võru linna ja valla elanikel on selleks võimalused olemas ja neid aina lisandub. Sorteerimisvõimalusi kasutades saab jäätmekulusid kontrollida kui ka vähendada põletusse ja prügilasse jõudvate jäätmete hulka.

Olev Lüttsepp
Võru Jäätmekeskus

Riias arutati Järvede tervendamise võimalusi

Juuli teisel poolel kogunesid Riias Interreg Eesti-Läti projekti RE-FRESH teadlased ja eksperdid Eestist, Lätist ja Rootsist, et arutada, kuidas toitainetest ülekoormatud väikejärved taas puhtaks saada. Üks projekti katsejärvedest on ka Navi külas asuv Põrmujärv (Tsopa järv).

Mis on RE-FRESH?

Projekti RE-FRESH ("Repurposing Water Treatment Residuals for Sustainable Lake Restoration") rahastab Interreg läbi Eesti-Läti programmi ja selles loövad kaasa Eesti Maaülikooli limnoloogid,

Läti teadusinstituut BIOR, omavalitsused mõlemast riigist ning kohaliku partnerina SA Navi Järved.

Projekti idee on selles, et joogivee puhastamisel jääb üle alumiiniumipõhine sete, mida on seni käsitletud jäätmena. Sama materjal seob aga vees ja põhjamudas leiduvat fosforit. Fosfor on samas vetikate peamine "toit" ja kui see püsivalt fikseerida siis jääb sinivetikate õitsemine ära. Alumiiniumiühendeid kasutatakse joogivee puhastamisel iga päev, seega on tegemist tuttava ja ohutu materjaliga. Projekti eesmärk ongi välja töötada ohutu

ja korratav meetod, mida saaks hiljem kasutada ka teistes Eesti ja Läti järvedes.

Riias vaadeldi, kuidas alumiiniumühendeid realselt kasutatakse

Kahapäevasel kohtumisel juulis tutvustasid Eesti Maaülikooli ja BIORi teadlased laborikatsete esimesi tulemusi ning Põrmujärve ja Mäeküla järve tänavust seiret. Rootsi ettevõtte Vattenresurs jagas pikaajalist kogemust fosfori sidumise alumiiniumiga, Läti maaülikool rääkis tehismärgaladest kui looduslähedasest veepuhastusviisist. Osalejad käisid Daugava joogiveepuhastusjaamas ja Daugavgriva reoveepuhastis, et näha, kuidas vee puhastamine realselt toimub ning Riia Velnezers järve ääres, kus BIOR on eelmise projekti raames alumiiniumiga fosfori sidumist juba katsetanud. Teine päev lõppes Limbaži pilootalal järveseire demonstratsiooniga.

Mida tehakse Põrmujärvel?

Projekti ettevalmistav seireetapp, mai 2025 kuni august 2026, keskendus mõõtmisele, mille käigus analüüsiti vee füüsikalisi, keemilisi ja bioloogilisi näitajaid ning põhjasetete koostist. Järg-

mises etapis, mis algab sügisel 2026, alustatakse katsetega järve paigaldatud suletud katseüksustes, kus saab jälgida alumiiniumsetete kasutamise mõju piiratud ruumis. Seireandmete põhjal arvutatakse igale katsejärvele sobiv doos. Metoodika töötavad Eesti Maaülikool ja BIOR välja ühiselt, ühendades Läti kogemuse veepuhastusjääkidega ja Eesti tugevuse järveökoloogias.

Teadlased võtavad Põrmujärvest proove neli korda aastas ja näiteks tänavu augustis oli sinivetikaid vees kümme korda rohkem kui Eesti järvedes keskmiselt. Soojadel suvepäevadel imuvad põhjamudasse ladestunud toitained vette tagasi, mis toob vetikate vohamise, ebameeldiva lõhna ja hapnikupuuduse.

SA Navi Järved: kohalik eestvedaja

Sihtasutus Navi Järved on kohalik algatus, mis on võtnud Võru valla ja kohaliku kogukonna toetusel Põrmujärve tervendamise eestvedaja rolli. Sihtasutuse tellimisel valmis 2022. aastal Eesti Maaülikooli uuring, mis andis Põrmujärve seisundile koondhinnangu "väga halb" ja pani aluse edasisele koostööle teadlastega.

Aastakümnete jooksul valgalast tulnud reostuse ja muda tõttu on järves kujunenud ülikõrge sisekoormus – soojadel suvepäevadel hakkavad põhjamudasse ladestunud toitained taas vette imbuma. See tekitab vetikate vohamist, ebameeldivat lõhna ning kriitilist hapnikupuudust vee alumistes kihtides. 2025. aasta septembris paigaldati Põrmujärvele BioFloat projekti raames 32-ruutmeetiline taimedega ujuvsaar, mille juured seovad veest toitained ning pakuvad varju kaladele ja lindudele. RE-FRESH projektis osaleb sihtasutus välitöödel, külastab laboreid ja annab teadlastele kohalike elanike pilgu läbi tagasisidet.

Mida toob tulevik?

Põrmujärve tervendamine ei ole ühe hooaja töö. Sügisel jätkuvad laborikatsed ja katsealade seire, seejärel otsustatakse mõõtmiste põhjal, kas ja kuidas meetodit järvel laiemalt rakendada. Kohaliku omavalitsuse, SA Navi Järved ja kahe riigi teadlaste koostöö eesmärk on et Põrmujärvest saaks taas puhas ja elanikele rõõmu pakkuv veekogu.

Alar Meltsov
SA Navi Järved juhatuse liige

Põrmujärvele paigaldatud ujuvsaar ja teadlased veeproove võtmas.
Foto: RE-FRESH projekt

Kodus võimalikult kaua – Norra ja Taani kogemused eakate toetamisel

Võru valla delegatsioon, kuhu kuulusid ka hooldustöötajad ja sotsiaalvaldkonna spetsialistid, viibis 13.–19. septembril õppereisil Norras ja Taanis. Küllastati Norra omavalitsusi Kristiansandit ja Larviki ning Taani omavalitsusi Aalborgi ja Favrskovit. Õppereisi eesmärk oli tutvuda kohalike omavalitsuste kogemustega kodus elamist toetavate teenuste korraldamisel ning saada ülevaade lahendustest, mis aitavad inimestel võimalikult kaua turvaliselt ja iseseisvalt oma kodus elada.

Õppereisi käigus selgus, et

kuigi riikide sotsiaalhoolekandesüsteemid on erinevad, seisavad Norra, Taani ja Eesti silmitsi sarnaste väljakutsetega. Eakate inimeste osakaal kasvab kiiresti, vajadus sotsiaal- ja tervishoiuteenuste järele suureneb ning samal ajal muutub keerulisemaks vajalike töötajate leidmine. Seetõttu otsivad omavalitsused aktiivselt uusi lahendusi, et tagada kvaliteetsed teenused ka tulevikus.

Kõige olulisema sõnumina jäi kõlama põhimõte, et inimesed peaksid saama elada oma kodus võimalikult kaua. Selle saavutamiseks pööratakse suurt tähelepanu ennetustööle, rehabilitatsioonile, inimeste iseseisva toimetuleku toetamisele ning kogukondade kaasamisele.

Norras ja Taanis peetakse tähtsaks, et inimesed oleksid aktiivsed kogukonna liikmed võimalikult kaua. Omavalitsused teevad tihedat koostööd vabatahtlike, mitetulundusühingute ja kohalike kogukondadega ning otsivad võimalusi, kuidas inimesed saaksid ise rohkem panustada nii oma heaolusse kui ka kogukonna toimimisse. Üha enam räägitakse

teenuste pakkumise asemel koostööst ja ühisest vastutusest.

Kõigis külastatud omavalitsustes peeti väga oluliseks ennetustööd ja varajast sekkumist. Selleks kasutatakse eri valdkondade spetsialistidest koosnevaid meeskondi, kes hindavad inimeste tervislikku seisundit ja igapäevast toimetulekut juba enne tõsisemate probleemide tekkimist. Sellise lähenemise eesmärk on säilitada inimeste iseseisvus, parandada elukvaliteeti ning vähendada vajadust haiglaravi ja pikaajaliste hooldusteenuste järele.

Koduhoolduse korraldamisel jäi silma tervishoiu- ja sotsiaalvaldkonna spetsialistide tihe koostöö. Norras ja Taanis kuulub esmatasandi tervishoiuteenuste korraldamine kohalike omavalitsuste ülesannete hulka. Koduteenused hõlmavad lisaks igapäevasele abile ka õendus- ja raviteenuseid, mis võimaldavad inimestel saada vajalikku tuge kodus keskkonnas.

Üheks õppereisi keskseks teemaks oli tehnoloogia kasutamine sotsiaal- ja tervishoiuteenustes. Kasutusel on mitmesugused turvalisust ja iseseisvat toimetulekut toetavad lahendused, sealhulgas turvanupud, GPS-seadmed, elektroonilised ravimidosaatid, tervisesei seadmed, video-konsultatsioonid ning erinevad sensorid. Samas rõhutati kõikjal, et tehnoloogia ei asenda inimest, vaid toetab spetsialistide tööd ning aitab suunata ressursse sinna, kus inimlik kontakt on kõige olulisem.

Võru valla delegatsioon Aalborgi omavalitsuses Taanis. Fotod: Erakogu

Õppereis kinnitas, et tuleviku hoolekande märksõnadeks on ennetus, rehabilitatsioon, kogukondade kaasamine, paindlikud teenused ning nutikate tehnoloogiliste lahenduste kasutamine. Kuigi riikide süsteemid on erinevad, on eesmärk kõikjal sama – luua tingimused, kus inimesed saavad elada võimalikult kaua iseseisvalt, turvaliselt ja väärikalt oma kodus. Võru vallale andis õppereis mitmeid väärtuslikke mõtteid ja häid näiteid, mida saab arvestada kohalike teenuste edasisel arendamisel.

Samas ilmnes ka erinevus riikide võimalustes. Põhjamaades panustatakse võrreldes Eestiga märkimisväärselt rohkem sotsiaalvaldkonna rahastamisse. Näiteks kasutatakse Norras ja Taanis ligikaudu 60 protsenti

kohaliku omavalitsuse eelarvest sotsiaalteenuste ning elanike heaolu toetamiseks.

Õppereis näitas, et tulemuslik hoolekanne ei tähenda üksnes teenuste osutamist, vaid inimeste võimestamist, kogukondade kaasamist ja uuenduslike lahenduste kasutamist. Õppereisil saadud kogemuste põhjal saab ka Võru vald astuda järgmisi samme, et toetada oma elanike võimalust elada võimalikult kaua iseseisvalt, turvaliselt ja väärikalt oma kodus.

Angela Järvpõld
sotsiaalosakonna juhataja

Võru valla ansambel Vannamuudu käis suvel Kesk-Eestit uudistamas

Oma nimele, Vannamuudu, kohaselt käiakse lisaks laulmisele ja pillimängimisele igal aastal suvistel reisirid, nii kodu- kui ka välismaal. Paremal juhul kaasneb huvireisile ka kontsert valitud piirkonnas. Nii ka seekord ja sedapuhku kodusel Eestimaal.

12. augusti hommikul kell 7.00 asus 20-liikmeline reisieltskond, pillid kaasas, Võru Muusikakooli eest teele.

Esimene sihtkoht oli Hellerkantri Huskypark Raplamaal Kehtna vallas Kalbu külas Raja talus. Kohale jõudes võttis meid vastu naerusuine perenaine, kelle nimi polnud küll Raja talule kohaselt Teele, vaid hoopis Helle ja kes lisaks huskypargi tegevusele on viljakasvatustalu perenaine ja huvitub ka kantrist. Taamalt kostus koerte vastuvõtukoort.

Kõigepealt viis perenaine meid indiaani püstkotta, kus tutvustas kelgukoorte elu, veokoerasporti ja rääkis talu tegemistest.

Huskypargis elavad alaska malamuudid ja siberi huskyd. Pargi rajas perenaine juba aastal 2004.

Koerad elavad aedikutes, aga neil on piisavalt jooksu ja liikumisruumi. Praegusi elanikke saime kõiki näha ja nendega sõbruneda ning koertele kröbinaid sööta. Enamus koeri olidki meie antud maiustustest väga huvitatud.

Kui koertega oli juba sõprus sõlmitud, vaatasime ringi imeilusas aias ja erinevates hoonetes, kus olid välja pandud huskyde teenitud medalid ja erinev huvitav talukraam ning lapsevankrite arvukas kollektsioon. Ringkäik lõppes väikse improviseeritud kontsertiga perenaisele. Kõige sõbralikum ja julgem husky sai tulla meie sekka suhtlema. Ja paisid talle juba jagus!

Edasi sõitsime Järvamaale Kärusse, kus ootas ekskursioon kärumuuseumis. Tegemist oli mitmes majas asuva muuseumiga. Ühes majas oli söögi- ja konverentsisaal ning ajastupõhiselt sisustatud muuseumitoad ja sai näha ka kassiteemalist näitust. Teises majas, raudtee ääres, endises raudtee sõelaos, oli kärunäitus, mis osutus väga huvitavaks. Maitsev boržisupp oli

noore meeskoka tehtud ja saiadki olid head. Lisaks giidile tuli meid tervitama ka muuseumi asutaja ja juht, filmirežissöör ja nüüd ka ajalooaharidusega Aljona, kes rääkis muuseumi asutamisest ja praegusest tegevusest muuseumimajade taastamisel ja korrastamisel ning laiendamisel. Giid tutvustas meile lapsevankrite ja -kärude kollektsiooni, milles on ligi 200 erinevatest ajastutest ja riikidest pärit museaali. Muuseum esindab väärikalt Kärü küla.

Õhtuks jõudsimme Metsajõe Puhkekeskusse, kus oli meile planeeritud õhtusöök, ööbimine ja koetud oli ka saun. Toad valitud, talu ümbrus uudistatud, oli aeg muutuda tõiseks ja teha proovi, sest järgmisel päeval oli ees ootamas kontsert Kärü hooldekodus. Samal õhtul oli Eestis näha päikesevarjutust, aga kuna olime jõe ääres metsas, jäi päike kõige oma varjuga meil nägemata. Seltskondlikud õhtulaulud lauldud, võis minna öösel toimuvat tähesadu jälgima, aga mitu soovi keegi tähelennule vastu saatis, sellest vaibib ajalugu.

Järgmisel hommikul sõitsime tagasi Kärusse, et anda kontsert Kärü Südamekodus. Ju siis oli juhtidel esinemisärevus nii suur, et tagasitee Kärusse osutus pikemaks kui eelmisel õhtul, aga näha sai jälle huvitavat: käänulist tee kulgemist ja Järvamaa talukohti, põllumeeste tegemisi ning nautida bussiaknast kargeid sügisealguse värve. Võrukestele aegu om ja nii jõudsimme ikka parajaks ajaks esinemispaika, kus üllatuseks leidsime hooldekodu elanikest kontserdikülastajate seast ka paar võrukest, kellest Tiiu paljudele meie seast hea tuttav ja lausa sugulane on. Tiiu kui kunagine naiskoori Kannel laulja, sai meiega rõõmsalt kaasa laulda ja oli teisigi prouasid, kes paljusid laule oskasid ja ühinesid. Hoolealused ja personal jäid meie kontserdiga väga rahule, kutsuti tagasi, kui sinnapoole asja on. Tänu sõnu ütlesid ka meie juhid Lilia Vildo ja Erja Arop.

Nüüd ootas ees Kurgja Talumuuseum Pärnumaal Carl Robert Jakobsoni kodutalus. Oli põhjalik ja huvitav ekskursioon. Muuhulgas

saime giidilt teada huvitava seni teadmata fakti, et Jakobsoni juured on Haanjamal.

Vannamuudule kogu reis koos kontserdiga meeldis väga. Oleme tänulikud koori presidendile Endla Saarepuule reisiplaani koostamise ja läbi viimise eest, meie vaprale bussijuhile Väino Tammele, Vannamuudu juhendajatele Lilia Vildole ja Erja Aropile muusikalise poole eest. Vannamuudu suur tänu kuulub Võru vallavalitsusele, kes toetas meie reisi. Ja muidugi tänu kõigile reisilistele hea seltskonna eest!

Ülle Sok
Vannamuudu 3. hääli ja reisiseltsiline

Osula Külaseltsi tegus aasta täis inspiratsioonini ja koostegemist

Osula Külaseltsile on 2026. aasta olnud taas toimekas ning toonud kaasa nii traditsioonilisi sündmusi, uusi ideid kui ka kogukonna turvalisusele suunatud ettevõtmisi.

Eesti Vabariigi sünnipäevapidu oli külaseltsile korraldada juba üheksandat korda. Igal aastal oleme püüdnud anda peole omanäolise temaatilise näo ning EV 108. aastapäeva tähistamine kandis seekord nime „Ooper käib ka puhvetis“.

Vägeva eeskava panid esmakordse koostööna kokku Sulbi Külalaste ja Eestis Muusika- ja Teatriakadeemias ooperisolistiks õppiv dirigent Kuno Kerge ja Estonia ooperilaulja ning õppejõud Arete Kerge. Imeline laul vaheldus humoorikate puhveti stseenidega, milles jagus nii kirge, irooni kui ka elulist traagikat. Peoõhtusse lisasid värvi rahvatantsurühm Marid, seltskonnatantsijad Ummamuudu ja Vilistlased ning vokaalansambel Helin.

Piduliku õhtu õnnestumisse panustas suur meeskond – Isebell Designs kujundas romantilise ja suursuguse peopaiga, fotosid tegid Tiina Männe ja Isebell Helimets, kohvilaua katsid Roosu talu kokad ning puhvetis segasid kokteile

Mari-Liis ja Linda. Heli ja valguse eest hoolitses meil Vaido Ermel.

Inspiratsiooni kogumas Läänemaal

Suvel käis Osula Külaselts kahepäevasel kogukonna- ja ideereisil Lääne-Eestis. Reisi eesmärk oli tutvuda kohalike kogukondade, ettevõtjate ja põnevate paikadega ning tuua sealt kaasa ideid ka kodukandi arendamiseks.

Teekond viis meid Põldotsa tallu ja mereäärsele Puise Nina tallu, kus vana kalasadam on saanud uue elu. Tutvusime Tuuru karjamõisa ja Altmõisa külalistemaja tegemistega ning külastasime Lõuka Hobitalu. Õhtu veetsime Haapsalus, järgmisel päeval aga tutvusime Oru kandi küladega, mis kannavad Eestimaa Aasta küla 2025 tiitlit. Sealne tugev kogukonnavaim ja koostegemise hoog pakkusid rohkelt mõtteainet ja tuli nii mõnigi mõte – „seda võiks ka meil teha!“. Tore oli meie äratundmine, et Oru küla lilleamplid olid ajendatud meie – Osula külast, kust aastaid tagasi oli Oru elanik läbi sõitnud – imestunud ja inspireeritud samaaegselt, et ka neil võiks nii olla!

Reisi viimased külastuskohad olid Taebla villakamber ja U-Stuudio

klaasikoda, kus asjalikud väikeettevõtjad näitasid oma tootmist ja toodangut. Kahe päeva sisse mahtus palju vahvaid kohtumisi, kohalikke lugusid ja neid hetki, kus tekkis mõte: „Seda võiks meil ka teha!“

Pühajõe piirkonna 20. perepäev koos Pipiga

Augusti viimasel pühapäeval said Pühajõe piirkonna pered Osula Harjumäel kokku juba 20. perepäeval. Seekord oli peo keskmes Pipi Pikksukk.

Päev algas Lõunapärlite lasteaias Sõmerpalu maja mudilaste tantsude ja lauludega ning Osula Põhikooli õpilaste Stella-Briti ja Kaspari esinemisega. Seejärel algas väikestele ja suurtele matkamäng, kus sai proovida trossisõitu, „hobuse tõstmist“, mülky viskamist, sõlmede tegemist, pimerada ja Pipi õuemänge.

Meisterdamistelkides valmisid kepphobused ning kogu päeva jagus lapsi näomaalingute ja patsipunumise järjekorda. Lisaks sai hüpata suurel autobatuudil, teha hobusõitu, meisterdada õhupallivigureid ning päeva lõpus hiiglaslikke seebimulle taga ajada.

Ka sel aastal oli meil kohvikut pidamas Sõmerpalu noortetuba, kust sai lisaks salatile ka hamburgerit ning kohvi ja kooki. Järvere Külaselts tõi kohale palju kiidetud seljanka ning Osula kooli kodutütrede koos õpetajate ja lapsevanematega valmistasid traditsioonilisi „salaretsepti“ järgi tehtud pontšikuid. Meie suur tänu kõigile esinejatele, juhendajatele, noortele abilistele, õpetajatele ning seltsi liikmetele ja pereliikmetele, kes päeva õnnestumisse panustasid.

Sügisel on fookuses kriisivalmidus Osula Külaselts sai suvel SA

Kodanikuühiskonna Sihtkapitali Kogukonnafondi 2026. aasta taotlusvoorst rahastuse projektile „Osula piirkonna külade kriisivalmiduse tõstmine 2026-2027“ kogumaksumusega 27 743 eurot. Projekti ja tegevuste eesmärgiks on Osula piirkonna

külade (Osula, Lilli-Anne, Mustja, Varese, Alaküla küla ja Mäeküla küla) valmisolek kriisideks, et tagatud oleks kogukonna valmisolek erinevateks hädaolukordadeks.

Projekti avaüritus „Ole valmis! Osula“ toimus 27. septembril Osula staadionil, kus tutvustati kohalikele elanikele Osula piirkonna külade kriisiplaani, räägiti sellest, mis on kriis ja kuidas kogukond saab selleks ise valmistuda. Infopäeval toimusid Naiskodukaitse Võrumaa ringkonna evakuaatsioonikoti komplekteerimise töötuba, Päästetööstuse varjumise töötuba, tutvustati kriisilukorras vajalikke vahendeid ja oskusi ning maitsta sai Tamrex Eesti Pro-Ration kriisitoite.

Üritust väisas ka siseminister Igor Taro: „Kriisikindlusega tegeleme riigina kõik koos ja kodanikena igaüks eraldi. Mul on hea meel, et Kodanikuühenduste sihtkapitali rakendatud kogukondade kriisivalmiduse meede on sedavõrd toimekalt käima läinud ja viib meid ühiskonnana eesmärgile lähemale. Samad seltskonnad, kes vedasid aastakümneid varem külapäevi, kiikede püstitamist, platside korrastamist on tänane põhijõud kogukondade võimestamisel kriisideks. Usun, et osavõtjad

Pipi (Kadri Kirschenberg) Pühajõe Perepäeval lustimas. Foto: Maibel Kipasto

lahkusid targemana ja oleme taas sammukese lähemal visioonile, kus iga Eesti inimene peab teadma oma rolle kriisi ja sõja korral ning suutma neid ka täita.“

Lisaks toimuvad sügisest kuni kevadeni erinevad koolitused nii eramajades kui kortermajades elavatele piirkonna elanikele. Projekti toetuse abil soetatakse piirkonnale generaator, esmaabi- ja sidevarustust, kriisivarustust ning anname välja infomaterjalid ja tahvlid teadlikkuse tõstmiseks.

Ja kõik need toredad tegevused sünnivad koostöös Osula koolipere ja piirkonna külaseltsidega Sulbist, Sõmerpalust, Kurenurmest ja Järverest, Osula kooli kodutütarde ja noortekastega ning Sõmerpalu noortetoaga – üheskoos aitame muuta meie kodukandi elavaks, ühtehoidvaks ja tugevaks ning seda juba 30 aastat!

Meie ettevõtmisi on nõu ja jõuga toetanud Võru vald ning käesoleval aastal toetas aastapäeva peo korraldamist ja ideereisi Läänemaale kohaliku omaalgatuse programm.

Margita Kipasto, Maret Soon Osula Külaselts

Reisiseltskond Altmõisa külalistemaja trepil Läänemaal Foto: Tiina Männe

Võru valla eakad saavad tasuta kasutada häirenuppu, elektroonilist ravimikarpi ja AI suhtlustuge

Võru valla elanikel on Euroopa Liidu kaasrahastuse toel võimalus kasutada kuni 2027. aasta lõpuni tasuta kaasaegseid abivahendeid, mis aitavad eakatel ja tuge vajavatel inimestel kauem turvaliselt oma kodus elada.

Projekt „Kodus elamise toetamine“ pakub Võru valla elanikele tasuta kasutamiseks Teisik häirenuppu, elektroonilist ravimikarpi ning AI-põhist suhtlustoe teenust. Projekti eesmärk on parandada inimeste iseseisvat toimetulekut, suurendada turvatunnet ning toetada lähedasi igapäevases hoolduskoormuses.

Teisik häirenupp võimaldab kutsuda abi kiiresti ja lihtsalt olukordades, kus inimene vajab ootamatut tuge või abi. Häirenupu kasutamine annab kindlustunde nii

Häirenupp annab kindlustunde nii kasutajale kui ka tema lähedastele. Foto: Erakogu

kasutajale kui ka tema lähedastele, aidates vähendada hirmu jääda hädaolukorras abita.

Elektrooniline ravimikarp aitab ravimeid õigel ajal võtta. Seade tuleb kasutajale meelde ravimite manustamist ning aitab vähendada ravimite unustamist või valesti võtmist. Regulaarne ravimite kasutamine toetab tervise säilimist ning aitab kaasa iseseisvale toimetulekule.

Lisaks saavad teenuse kasutajad kasutada AI suhtlustoe

lahendust, mis pakub igapäevast suhtlusvõimalust ja meeldetuletusi. Tehisintellektil põhinev suhtlustugi aitab kasutajal saada vastuseid lihtsamatele küsimustele, pidada vestlusi, meenutada kokkulepitut tegevusi ning toetab vaimset aktiivsust. Selline lahendus aitab vähendada üksildustunnet ning pakub täiendavat tuge igapäevaeluga toimetulekul.

Projekti „Kodus elamise toetamine“ peamine eesmärk on võimaldada inimestel elada võimalikult kaua oma kodus keskkonnas, säilitades seejuures iseseisvuse, turvalisuse ja elukvaliteedi. Kaasaegsed digilahendused aitavad parandada elukvaliteeti, toetada eakate igapäevast toimetulekut ning vähendada vajadust hooldus-

teenuste järele.

Võru vald kutsub üles teenusest huvitatud eakaid ja nende lähedasi võimalusest osa saama.

Lisateabe saamiseks ning seadmete kasutamise korraldamiseks palume pöörduda Võru Vallavalitsuse sotsiaalosakonda:

- Ly Pihkanen, tel 54700356;
- Angela Järvpõld, tel 53038110.

Euroopa Liidu kaasrahastusel elluviidav projekt „Kodus elamise toetamine“ aitab muuta eakate igapäevaelu turvalisemaks, vähendada üksildust ning toetada väarikat vananemist kodus keskkonnas.

Angela Järvpõld sotsiaalosakonna juhataja

Osulas toimunud haridusvaldkonna tänusündmusel tunnustati maakonna silmapaistvaid tegijaid

Osula Põhikoolis toimus 24. septembril maakonna haridusvaldkonna tänusündmus, kus tunnustati hariduselu, noorsootöö ja täiskasvanuõppe silmapaistvaid tegijaid. Sel kevadel aset leidnud aasta õpetaja, noorsootöö ja täiskasvanuhariduse valdkondade konkurssidele esitati ühtekokku 76 nominenti.

SA Võrumaa Arenduskeskuse juhatusel liige Tiit Toots rõhutas oma kõnes haridustöötajate ning spetsialistide töö vajalikkust, sest just nemad aitavad kujundada Võru maakonna tulevikku.

„Ühtpidi olete teie Võru maakonna elanikud, kes teevad oma tööd ja panustavad kogukonnaellu, teisalt aga kujundate teie ka maakonna tulevikku, andes meie inimestele uusi teadmisi, arendades nende nutikust, uudishimulikkust ning paiga- ja koha tunnetust. Just seda on tänapäeva muutuv ühiskonnas vaja,“ tões Toots.

Sündmusel astusid üles muusik Jürgen Soon, üritust modereerisid Osula kooli õpilased Teele Helekivi ja Lars Peeter Ladv. Tänuõhtul

astus üles ka Sulbi Külalateater, kes etendas stseene Eesti filmiklassikast ning lõpetas ürituse hoogsama muusikalise etteastega.

Sündmus viidi ellu Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsiooni ANDRAS, Osula Põhikooli, SA Võrumaa Arenduskeskuse ja kõikide maakonna omavalitsuste koostöös.

Võru valda tuli mitmeid tunnustusi:

- Aasta tugispetsialisti laureaati on Osula põhikooli tugispetsialist Tiia Linnas. Tiia on kodu, kooli ja tugivõrgustike vahel oluline ühenduslül, kelle avatud ja toetav suhtumine loob õpilastele turvalise paiga, kuhu pöörduda nii murede kui rõõmudega. Ta on õpilasi toetava koolikultuuri juurutaja ning panustab aktiivselt ka tugispetsialistide koostöösse.
- Aasta tugispetsialisti nominendid olid Malle Tolga Puiga Põhikoolist ja Jane Alekask Lasva Lasteaiast Pargihaldjas.
- Aasta lasteaiaõpetaja kategoorias olid nomineeritud Võru Valla

Lasteaed Lõunapärlid õpetajad Heli Volas ja Heli Vestla.

- Aasta põhikooli aineõpetaja kategoorias olid nomineeritud Puiga Põhikooli õpetaja Anne Reiljan, Vastseliina Gümnaasiumi õpetaja Jane Reiljan-Prätz ja Kääpa Kooli õpetaja Lilian Kuuse.
- Aasta klassijuhataja nominendid olid Osula Põhikooli õpetaja Tiia Linnas ja Parksepa Keskkooli õpetaja Angela Kuldmets.
- Aasta huvialaõpetaja nominent oli Osula Põhikooli tantsuringide juhendaja Kristina Siska.

Noorsootöövaldkonna tunnustused anti üle kahes kategoorias:

- Aasta noorsootöötaja 2026 laureaati on Osula Põhikooli huvijuht Tiina Männe. Tiina ühendab kooli, külaseltsid ja kohalikud partnerid, kaasates noori aktiivselt sündmuste ja projektide kavandamisse. Ta loob noortele turvalise ja toetava keskkonna, kus igaühe ideid märgatakse ja väärtustatakse.
- Nominatsioonid olid ka Birgit Masing Parksepa Noortekeskusest.

- Pikaajaline panus noorsootöösse 2026 laureaati on Võru valla kultuuri- ja noorsootöökeskuse Sõmerpalu noortetuba noorsootöötaja Helje Võõras. Helje on ligi kümme aastat hoidnud Sõmerpalu noortetuba turvalise ja usaldusväärse ka kõige keerulisematel aegadel. Heljet hinnatakse tema sõbralikkuse, avatuse ja valmisoleku tõttu olla noortele olemas nii rõõmudes kui ka muredes. Tema rahulik, tasakaalukas ja järjekindel tegutsemine on teinud temast hinnatud kolleegi ning noorte jaoks usaldusväärse tugisamba.

Võru vallas toimunud sündmused said täiskasvanuhariduse tunnustused:

- Aasta õpitegu täiskasvanuhariduses 2026 laureaati on Navi Külaseltsi Väärrikate Ülikool. Võrumaa Väärrikate Ülikooli 2025/2026. õppeaasta programm osutus rekordiliselt populaarseks, õppeaastaks registreerus 90 väärrikat õppijat. Õppeaasta lõpuaktusel tunnustati 11 õppijat,

kes on viimase viie aasta jooksul läbinud kogu programmi. Väärrikate ülikool on olnud oluline koht õppimiseks, aktiivseks suhtlemiseks ja elukestva õppe väärtustamiseks. Nominatsioonid olid ka Navi külaseltsi algatus „Mees 55“.

- Aasta õpitegu eripreemia „Ettevõtlike ja õppimise ühendaja“ pälvis Väimelas toimunud Robofest 2025. Robofest tõi kokku ettevõtjad, koolid, avaliku sektori ja tehnoloogiapakkujad, mis aitas luua uusi kontakte ja tugevdas koostööd nii kohalike kui kaugemal toimetavate inimeste vahel. Robofest näitas, et õppimine ei ole tööelust eraldi seisev tegevus, vaid ettevõtte arenguga kaasas käiv loomulik osa. Uute tehnoloogiate kasutuselevõtt eeldab uusi teadmisi, oskusi ja valmisolekut oma tööprotsesse üle vaadata.

Võrumaa Arenduskeskus

Pikaaegne linnuseisand Ivar Traagel annab ameti üle

Septembris lõpetas töö Vastseliina Piiskopilinnuse Sihtasutuse pikaajaline juht Ivar Traagel, kes on aastaid olnud piiskopilinnuse eestvedaja ja arengu suunaja.

Ivari juhtimisel on Vastseliina Piiskopilinnus kujunenud üheks Lõuna-Eesti tuntumaks ajaloo-, kultuuri- ja turismiobjektiks. Tema pühendumus ja järjepidev töö on aidanud säilitada ning tutvustada piirkonna rikkalikku pärandit nii kohalikele elanikele kui ka külalistele lähemalt ja kaugemalt.

Aastate jooksul on piiskopilinnuses toimunud arvukalt kultuurisündmusi ja kogukondlikke ettevõtmisi. Nende algatuste ning

linnuse järjepideva arengu taga on olnud tugev meeskonnatöö, mida Ivar on oma eestvedamisega suunanud ja toetanud, aidates hoida elavana paiga ajalugu ning tugevdades selle rolli Võrumaa kultuuri- ja turismimaastikul.

Võru vald tänab Ivarit aastatepikkuse pühendumuse ja koostöö eest ning soovib talle uutes väljakutsetes palju edu, rõõmu ja kordaminekuid.

Kadri Kauts

avalike suhete spetsialist

Ivar Traageli viimane tööpäev tõi linnusesse mitmeid külalisi. Foto: Kadri Kauts

Männi tänava festival tõi Parkseppa melu ja maitseid

Parksepas toimus 6. septembril kuuendat korda Männi tänava festival.

Nagu festivalile juba traditsiooniks on saanud, oli see suures osas pühendatud maitseelamuste pakkumisele. Kaunil pühapäevahommikul olid kohal erinevad toitlustajad ja mokteilimeister. Kõrgete võistlustel osales sel aastal kaheksa kokandushuvilist. Valmistatud oli nii soolaseid kui ka magusaid hõrgutisi. Festivali osalejate maitseelamusi arvesse võttes võitis Maiki Parki vaarikalaimi suvekook.

Täikal oli nii väikseid kui ka suuri müüjaid, kes olid kohale toonud oma vanad kasutult seisvad asjad, et need taaskasutusse anda. Festivali ajal korraldati ka õnneloosi, millest saadud tuluga korraldatakse

Männi tänava festivalil jagus tegevusi ja meelelahutust igas eas külastajale. Fotod: Birgit Pettai

aasta lõpus Parksepa jõulutralli. Päeva jooksul toimusid erinevad

töötoad lastele ja täiskasvanutele: võtmehoidjate ja raamatukaunistuste valmistamine. Punuti patse, tehti hennamaalinguid ja peojuht Janek valmistas lastele vahvaid õhupalliloomi.

Festivalile pani punkti kohaliku noorteansambli Kroks esinemine.

Männi tänava festival toimus MTÜ Kodukotus Parksepa, Võru valla kultuuri- ja noorsootöökeskuse ning Võru vallaraamatukogu koostöös.

Maarika Rosenberg
Võru valla kultuuri- ja noorsootöökeskus

Nagu festivalile juba traditsiooniks on saanud, oli see suures osas pühendatud maitseelamuste pakkumisele.

Spordinädal tõi Võru vallas fookusesse liikumise võimalused

Üle-eestiline spordinädal toimus tänava 23.–30. septembrini. Nädal tõi Võru valla inimesed kokku mitmeteks erinevateks spordisündmusteks ja -tegevusteks.

Ligipääsetavuse infopäev

25. septembril toimus Väimela tervisekeskuses infopäev „Liikumine on kõigile“, kus tutvustati keskuses tehtud ligipääsetavuse parandusi ning erinevaid võimalusi erivajadustega inimeste liikumiseks ja sportimiseks, aidates muuta liikumise ja sportimise võimalusi senisest kättesaadavamaks.

Infopäeval osales 14 inimest, nende seas erinevate tugikodude ja teenusekeskuste esindajad koos erivajadustega inimestega. Väimela tervisekeskuse juhataja andis esmalt lühikese ülevaate

keskuse ajaloost ning seejärel tutvuti projekti käigus tehtud ligipääsetavuse parendustega.

Osalejad said ringkäigul ülevaate ka tervisekeskuse mitmekesistest võimalustest. Lisaks piirkonna ainsale ujulale on keskuses jõusaal, squashi- ja võimlemissaal, cardio-ala erinevate treeningseadmetega ning privaatsaun.

Infopäeva praktiline osa toimus ujulas, kus huvilised proovisid basseini tõstukit, mis võimaldab liikumisvaevustega inimestel basseini turvalisemalt siseneda ja sealt väljuda, andes neile parema võimaluse ujulat iseseisvamalt kasutada.

Liikumine on kõigile. Seejuures ongi oluline, et inimesed oleksid olemasolevatest võimalustest teadlikud.

Matkasari

26. septembril leidis aset Võru valla matkasarja järjekordne retk. Sel korral matkati Hetkretked retkejuhi Lauri Pugastiga Piusa jõe ürgoru maastikukaitsealal. Esmalt sõideti matkajuhi tellitud bussiga Lindorasse, kust matkati Vana-Vastseliina suunas. Rajale jäi mitmeid põnevaid vaatamisväärsusi, nagu liivakivipaljandid, mitmekesine maastik kaunitest metsadest jõeniitudeni ning vanad hobuvankrite jaoks loodud külateed. Räägiti Piusa jõe erilisusest, selle paljudest veskikohtadest, millest enamik tänaseks hävinud.

Make müüri ääreses lõkkekohas kohtuti grupiga, kes valmistus filmima reklaamklippi Eesti Rahva Muuseumi tulevasele näitusele. Päävõõrdrumise mäel jäi küll käimata, ent selle koha erilisusega tasub kindlasti ise tutvuma minna!

Matkateekonna pikkuseks kujunes peaaegu 16 kilomeetrit. Kogu grupp sai kenasti hakkama, hoolimata kohatisest seenevihmast. Sügisel tasub võtta hetk ja minna loodusesse uudistama, olgu see matkarada või lihtsalt koht, mis kaardi peal huvitav tundub.

Võru valla matkasarja järgmine matk toimub laupäeval, 24. oktoobril kell 11, mil minnakse uudistama Ess-soo vana turbakaevandust ja rabamaastikku. Registreerimine avaneb mõne aja pärast.

Liigu ja lobise

Endiselt kogunevad väiksemad ja suuremad grupid Võru valla erinevates piirkondades, et koos kodukohas liikumisringi lobimise saatel teha. Lisaks Vastseliina, Orava, Lasva ja Sõmerpalu gruppidele

Võru valla matkasarja matk Piusa jõe ürgorus.

liitus spordinädalal ka Puiga kogukond, kes käis spordinädala hakul liikumas ja lobisemas Kubija spordibaasis.

Võru valla liikumisalगतus „Liigu ja lobise“ ei vaja suurt korraldust. Kui soovid minna sörkima või jooksmas, siis kirjuta Facebooki gruppi „Liigu ja lobise“ Võru vallas, anna teistele teada ja kutsu kaasa. Ei ole vaja pikka etteteatamist, registreerimist ega ametlikku üritust. Üks üleskutse ja mõned kaasatulijad – sellest piisab. Võib-olla ootab keegi just sinu üleskutset.

Treeningud heaoludisaineriga

Spordinädalal toimusid ka Orava kultuurimajas tervisetund ja

Lasva rahvamajas toolivõimlemine heaoludisaineri Egle Kõva juhendamisel. Tervisetundidest Orava kultuurimajas on võimalik kõigil osa võtta kolmapäeviti kell 18.00. Toolivõimlemine Lasva rahvamajas toimub pühapäeviti. Täpsemat infot toimumisaegade kohta jälgi Võru valla kultuuri- ja noorsootöökeskuse Facebooki lehelt.

Spordinädala tegevused toimusid Võru valla spordivaldkonna arendamise projekti raames.

Asko Saarepuu
spordikoordinaator

Ligipääsetavuse infopäev andis võimaluse näha, millised lahendused on Väimela tervisekeskuses nüüd olemas ning kuidas need aitavad muuta liikumise ja sportimise võimalusi senisest kättesaadavamaks.

Fotod: Erakogu

Traditsiooniline sügisene spordipäev tõi koolipere kokku

Parksepa Keskkooli staadionil toimus 17. septembril traditsiooniline sügisene spordipäev, mille kavas olid klassikalised kergejõustiku alad. 1.–6. klassi õpilased alustasid sportlike tegevustega juba hommikul, 7.–12. klassi õpilased aga õppisid hommikupoolikul ainetundides ning suundusid sportlikule jõukatsumisele lõuna paiku.

Spordipäev algas mõlemas vanuserühmas hoogsalt soojendusvõimlemisega, mida viisid läbi

liikumisõpetajad Sirje ja Kerli. Seejärel algas klassidevaheline pendelteatejooks, kus pandi proovile õpilaste kiirus, koostööoskus ja meeskonnavaim.

Päeva jooksul võeti mõõtu palliviskes, kaugushüppes, sprindi- ja pikamaajooksudes, topispalli- ja kuulitõukes ning kettaheites. Soovijad said proovida ka odaviset. Õpilased panid proovile oma oskused ja vastupidavuse. Klassijuhatajad panid kirja klasside tulemused ning õpetajad täitsid

kohtunike rolli.

Kaasaelamine oli kogu päeva jooksul aktiivne ja emotsionaalne – klassikaaslased innustasid üksteist ning rõõmustasid iga õnnestumise üle.

Spordipäev pakkus palju liikumisrõõmu, põnevust ja häid emotsioone. Oli tore näha, kuidas õpilased üksteist toetasid, pingutasid ja üheskoos tegutsesid.

Suur aitäh kõigile õpilastele, õpetajatele, klassijuhatajatele ja korraldajatele, kes aitasid spordipäeva õnnestumisele kaasa.

Spordipäeval olid kavas klassikalised kergejõustiku alad.

Hetki Parksepa Keskkooli spordipäevalt. Fotod: Airi Pütsep

Airi Pütsep
Parksepa
Keskkooli
huvijuht

Enne võistlemist viidi läbi hoogne soojendusvõimlemine.

Erasmus+ õppevisiit Luksemburgi tõi uusi ideid noorsootöösse

Augusti keskel toimus sisukas ja inspireeriv Erasmus+ noorsootöötajate õppevisiit Luksemburgi, kus käis uusi teadmisi ja kogemusi ammutamas ka Vastseliina noortemaja noorsootöötaja Urmas Ott.

Õppevisiidil osales kokku kümme noorsootöötajat Vastseliinast, Viljandi vallast, Hiiumaalt, Tallinnast, Anija vallast ja Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendusest. Visiidi eesmärk oli tutvuda Luksemburgi noorsootööga, vaadata, kuidas seal toetatakse noorte üleminekut tööellu ning tuua sealt värsked ideid ja praktikaid oma igapäevatöösse. Luksemburgi noorsootöö süsteemi vaadeldi nii linnas kui ka maapiirkondades.

Avatud noorsootöökeskusi seekord ei külastatud. Külastati Luksemburgi Riikliku Noorsoo-teenistuse SNJ (Service national de la jeunesse) peamaja ning kolme spetsiaalset õppekeskust, mis on loodud riikliku noortepoliitika elluviimiseks otse valitsuse toel. SNJ peamajas saadi ülevaade Luksemburgi noorsoopoliitikast ning asutuste tegevustest ja põhimõtetest.

Üheks oluliseks külastuskohaks oli SNJ osakond „Soutien à la transition vers la vie active“, mis keskendub 15–30aastastele

noortele, kes on juba pikemat aega eemal nii õppimisest kui ka tööturust. Lisaks pakutakse noortele võimalusi vabatahtlikuks tööks. Ühes sellises keskuses tutvuti nende töökorralduse ja võimalustega. Noored saavad seal tegeleda näiteks puidutöö ja õmblemisega ning nende valmistatud tooteid on võimalik ka osta.

Maapiirkondade keskustest külastati Hollenfelsi ja selle lähedal asuvat Marienthali noortekeskust ning Lultzhauseni veespordibaasi.

Hollenfelsi noortekeskus keskendub keskkonnaharidusele ja säästvale arengule. Noortele õpetatakse looduse tundmist ja ökoloogiat ning viiakse läbi maailmahariduslikke ehk Põhi-Lõuna suunalisi programme. Nende eesmärk on aidata noortel mõista, kuidas meie igapäevased otsused Euroopas ehk põhjas mõjutavad arengumaid ehk lõunat ja kogu planeedi keskkonda.

Marienthali noortekeskuses on fookuses noorte heaolu ja meediapädevus. Seal tegeletakse meeskonnatöö, tervisliku toitumise, liikumise ja seikluspäedagoogikaga. Lisaks õpetatakse noortele kriitilist meediatarbimist ja visuaalset disaini.

Lultzhauseni veespordibaas

Õppevisiidi käigus said kõik osalejad ka ise Lultzhauseni veespordibaasis SUP-programmis kaasa lüüa. Vasakul Vastseliina noortemaja noorsootöötaja Urmas Ott. Foto: Erakogu

keskendub veespordile ja vabaõhutegevustele. Suure järve ääres asuv keskus pakub võimalusi purjetamiseks, kanuusoideuks ja SUP-lauaga sõitmiseks. Õppevisiidi käigus said kõik osalejad ka ise SUP-programmis kaasa lüüa. Kõigepealt tuli lauad järve äärde vedada ning seejärel juhendamise järgi vee peale minna. Õpetati laual püstitõusmist ning tublimad said proovida ka pea peal seismist. Programm lõppes laudade lattu vii-

mise ja ühise reflektatsiooniringiga.

Kõigis külastatud keskustes pakutakse võimalust töötada abilistena ka noortel alates 16. eluaastast. Selleks läbivad noored mahuka väljaõppe. Enamik abilistest on siiski 18-aastased või vanemad.

Õppevisiit andis Urmas Oti sõnul ka mitmeid mõtteid, mida Eestis ja Võru vallas võiks rakendada. Ühe võimalusena pakkus ta välja NEET-noortele töötubade korral-

damise. Näiteks võiks Vastseliina noortemajas kasutada Snapmarker 3-in-1 seadmeid (3D-printimine, laserlõikur ja graveerimine ning CNC), millega, valmistada noortega erinevaid tooteid ja käia neid näiteks laatadel müümas.

Eestiga võrreldes jäi Urmas Otile silma ka see, kuidas Luksemburgis on noori kaasatud ruumide kujundamisse. Noored on saanud ise oma ruume kujundada, näiteks euroalustest põrandat kokku pannes. „See külastus oli heaks näiteks, et ei pea olema nii korralikud ruumid nagu meil siin, vaid saab ka loovalt läheneda,“ sõnas Ott.

Lisaks jäid talle noortekeskustes silma väärtuste tabelid, millest oma igapäevases töös lähtutakse. Oti sõnul oleks hea hoida ka Eesti noortemajades lisaks kodukorrale igapäevaselt silmade ees väärtusi, millest oma tegevustes lähtutakse.

Õppevisiit Luksemburgi andis seega lisaks uutele teadmistele ka mitmeid praktilisi mõtteid, mida Vastseliina noortemaja ja Võru valla noorsootöös edaspidi kasutada.

Maarika Rosenberg

Võru valla kultuuri- ja noorsootöökeskuse direktor

Lasva Lasteaia Pargihaldjas koolieelikud tähistasid vanavanemate päeva koos eakate tantsuringiga Tatsujad

Teisipäeval, kui Tatsujad Lasva rahvamajas oma tavapärasest tantsuproovi tegid, läksime lasteaia lastega neile lihtsalt külla. Ausalt öeldes ei osanud me alguses arvata, et sellest kohtumisest kujuneb nii südamlik ja meeldejääv koosolemine.

Tantsisime üheskoos pärimuslikke tantse, mängisime ringmänge – rõõmu ja lusti jagus nii lastele kui vanavanematele ning tunda oli

tugevat põlvkondadevahelist sidet.

Tagasiteel lasteaeda ja veel õhtul enne kojuminekutki oli ääretult tore kuulata laste siiraid muljeid ja emotsioone. Küsiti, millal me jälle külla läheme, räägiti õhinal sellest, kuidas vanaemad oma põlletaskutest lastele kommi leidsid ja vanaisad sõbralikult patsusid.

See lihtne kohtumine tuletas meile taas meelde, kui vähe on tegelikult vaja selleks, et üksteisele

rõõmu kinkida. Mõnikord piisabki vaid koos veedetud ajast, et sünniks midagi, mis jääb kauaks südamesse.

Ka Tatsujatele pakkus see kohtumine palju rõõmu. Lapsed olid meie suhtes väga hoolivad. Kaera-Jaani nad meid tantsima ei kutsunud, sest seal on väga palju hüppamist. Aga rukkilõikamise mängu selgitasid nad oma paarilisele väga üksikasjalikult ära, nii et endal polnud vaja „mälu pingutada“. Kui alguses otsiti paarilist endi hulgast, siis õige pea pisteti käsi juba memme või taadi pihku. Väga mõnus oli seda usaldust tunda! Meile oli see päev kahekordselt tore, sest peale südamlikku kohtumist lastega läksime oma tantsuga rõõmu viima ka Sõmerpalu hooldekodusse. Emotsioone jätkus kauemaks.

Piret Kahre ja Annika Eliste
Lasva lasteaed Pargihaldjas

Marianne Hermann
tantsuring Tatsujad

Üheskoos tantsiti pärimuslikke tantse ja mängiti ringmänge. Foto: Erakogu

Kündja külaseltsi suvelõpureis viis lapsed enne kooli Soome

Kündja külaseltsil oli augusti lõpus meeldiv võimalus korraldada oma küla lastele üks tore suvelõpureis Soome, et enne uue kooliaasta algust veel üheskoos seigelda, puhata ja ilusaid mälestusi koguda.

28–30. augustini kestnud reis sai teoks tänu meie tublile külavanemale Tiidule, kelle eestvedamisel on selliseid ühiseid ettevõtmisi juba aastaid korraldatud. Kuna seekord toimus reis suuremas osas oma kuludega, oli osalejate arv piiratud, kuid need lapsed ja täiskasvanud, kes kaasa said tulla, võtsid reisis viimast.

Juba enne laevale minekut oli laste silmis näha suurt elevust. Kõige rohkem oodati laevasõitu ja kohtumist Ville Vikingiga. Laevas oli mõnus mängida, ringi vaadata ja reisikaaslastega aega veeta. Nii algas meie ühine seiklus hea tuju ja ootusärevusega.

Helsingisse jõudes ootas meid ees tegus päev. Külastasime suurepäraselt sisemänguväljakut, kus jätkus tegevust nii lastele, kui ka suurtele. Naeru, mängulusti ja avastamisrõõmu jagus kõigile.

Üheks eriliseks elamuseks

kujunes käik Lemminkäisen mäele Helsinki Vantaa Lennujaama lähedal. Seal avanes võimalus jälgida lennukite maandumist. Lastele oli see esmakordne ja väga põnev kogemus, lennukid maandusid otse silme ees ning iga maandumine tekitas uut elevust. Sellised hetked ongi need, mis reisis hiljem kõige eredamalt meelde jäävad.

Õhtuks jõudsime oma tuttavate juurde Helsingis, kus saime ööbida. Pärast tegusat päeva oli hea puhata, muljeid jagada ning rääkida kõigest nähtust. Järgmisel päeval seadsime sammud laeva, et kodu poole sõita hea tuju ja värske meeltega.

Kündja külaseltsi iga-aastane motivatsioonireis on kujunenud armsaks traditsiooniks, see annab meile küla lastele ja peredele võimaluse koos midagi uut kogeda ja avastada ning uusi lastega peresid külla elama meelitada.

Helgi Kuusik

Kündja külaselts

Juubilar Vaike Rätsepp on Tsolgo raamatukogu elavana hoidnud juba 20 aastat

Tsolgo raamatukoguhoidja Vaike Rätsepp tähistas 11. septembri juubelit. Vaike on Tsolgo raamatukogu tegemisi eest vedanud juba kakskümmend aastat. Selle aja jooksul on temast saanud oluline kogukonnaelu edendaja ning pühendunud kultuurikandja, kelle igapäevane töö on aidanud hoida raamatukogu kohalike inimeste jaoks olulise kohana.

Aastate jooksul on Vaike töö ja pühendumus leidnud korduvalt tunnustust. Tema panust on hinnatud neljal korral ka kultuuri-
ministri tänukirjaga, kusjuures iga tunnustus on tulnud erinevalt ministrilt.

Pidupäeva puhul käisid Võru

Vallavalitsuse nimel Vaiket õnnitlemas abivallavanem Piret Otsatalu, haridusnõunik Siiri Konksi ning kultuuri- ja noorsootööspsialist Sirle Muiste-Männik. Soojade õnnesoovide kõrval avaldati tänu Vaike aastatepikkuse töö, pühendumuse ja panuse eest Tsolgo kultuuriellu ning kogukonna arengusse.

Soovime Vaikele juubeliks palju õnne, tugevat tervist, kordaminekuid ning jätkuvat energiat hoida Tsolgo raamatukogu külalislahke ja kogukonnale olulise paigana.

Kadri Kauts

avalike suhete spetsialist

Vaike Rätsepa juubel, vasakult Siiri Konksi, Vaike Rätsepp, Piret Otsatalu ja Sirle Muiste-Männik. Foto: Kadri Kauts

Tantsuõpetaja Silja Oss oma rühmadega motivatsioonireisil

Traditsiooniks on saanud, et enne uue hooaja algust pakivad Puiga rahvamaja tantsurühmade „Hõbedane“ ning „Söösta ja Kata“ liikmed koos pereliikmete ja sõpradega oma hea tuju bussi ning vuravad paaripäevasele motivatsioonireisile. Tänavu näitas kompass taas Läti poole – sedapuhku oli sihtpunkt Kurzeme ehk Kuramaa. Reisisohje hoidis kindlalt Siiri Toomik ning giidiks oli meie Tartus elav lätlannast sõber Ilze.

Enne lõunat tegime väikese ajarännaku: uudistasime tee äärde jäävat Turaida lossi, piilusime lossi territooriumil asuvasse puukirikusse ning jalutasime rahvalaulude pargis. Kui kultuurivaru oli täiendatud ja kõhud hakkasid

juba valjemat viisi üles võtma, ootas meid lähedal asuvas kõrtsis lõunasöök, mille serveerimise kiirus vääris eraldi ära märkimist.

Ööbimiskoht aga pakkus meile ootamatu rännaku minevikku – ja ausalt öeldes pole kindel, kas sooviksime seda ajahüpet korrata. Praadi tuli küsida otse kokalt ja arve tasuda köögis, nii et tavapärase hotelliohtu asemel saime väikese iseteenindusliku seikluse. Õnneks aitas lisatasu eest pakutud väike spaa päeva lõpuks nii meeleolu parandada kui ka reisiväsinud varbaid turgutada.

Hommikul võtsime suuna Bauska lossi ja sealt edasi Rundālesse. Sealne loss väärrib igati oma hellitusnime „Baltimaade pärl“.

Lossi ümbritsevas imeilusas aias õitseb koguni 2200 roosisorti, nii et silmailu jätkub igale maitsele ja telefonikaamerale. Väike soovitus tulevastele külastajatele: küsige giid Jelenat – temaga on romantiline ja ajastuhõnguline lossituur garanteeritud. Kindlasti tasub ette võtta ka 20-minutilise ringsõit roosiaias – kogu tutvustus kõlab mõnusasti eesti keeles.

Enne kojuõitu põikasime veel siidrifarmi – sest ega üks korralik reis saa ometi lõppeda ilma viimase maitsva peatuseta. Seejärel keerasime bussinina kodu poole, pagas täis reisilt kaasa nopitud head ja paremat ning pea veel rohkem toredaid mälestusi. Ja viimane peatus lätimaal oli ikka Sigulda Rimi.

Suur ja südamlük

tänukummärdus reisi korraldajatele, lähedale bussijuhile ning kõigile vahvatele reiskaaslastele, kes hoidsid tuju üleval, jutud jooksmas ja bussis meeolelu rõõmsana. Eriline tänu Võru vallale, kelle toetus aitas ikka jätkuvalt hoida kohaliku kultuurielu tegusa ja tantsusammu reipana.

Silja Ossi tantsurühmad Lätis. Foto: Silja Oss

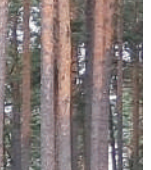
Milvi Maask
tantsurühm "Hõbedane"

Mõtteid Kubija lauluvalal toimunud Rahvasimmanilt

Kubija laululavale esinema minnes tabasin end mõttelt, kui harva olen sinna viimasel ajal sattunud. Suurema osa aastast kohtab väljakul pigem discgolf'i harrastajaid ja liikumissõpru, ehkki Kubija on pika ajalooga Võrumaa laulu- ja tantsupeopaik. Just siin sai 2008. aastal alguse ka võrukeelne

laulu- ja rahvapidu Uma Pido. Suuremaid pidusid peetakse siin vaid korra-paar aastas, suvetuurid Kubijale ei jõua ning väiksemaid kontserte toimub veelgi harvemini.

Seekord tõi mind Kubijale rahvasimman „Euroopa kultuur algab Kubijalt“. Juba hommikuses proovis oli tunda mõnusat ootus-

ärevust, sest Kubija laululava on minu jaoks koht, millesse suhtun aupaklikkusega. Tantsusamme paika sättides kujutasin ette, kuidas väljak täitub õhtul inimeste, muusika ja tantsuga. Võrumaa Arenduskeskuse Vunki Mano idee- hākatonil toetuse pälvinud mõte oli lihtne ja sūmpaatne: tuua inimesed sagedamini Kubija lauluvāljakule ning hoida ajalooline peopaik elavana. Tantsijana oli mul hea meel anda sellesse ka oma väike panus.

aditsiooni. Foto:

kaetud heinapallid. Nende vastas seisis muusikute telk ning omakorda nende keskele jäi tantsuplats. Nii väikestele kui ka suurtele korraldati mängu ja töötube ning pakuti suppi ja pannkooke. Maire Udrase ja lõõtspillimängija Toomas Ojasaare juhendatud pärimustantsu õpitole järgnes rahvatantsukontsert, kus esinesid Võru linna ja valla tantsukollektiivid. Tantsijana oli rõõm näha, kuidas lavalt publikuni kandunud rütm tuli tagasi naeratuks ja kaasaelamisena. Kui aga ansambel Kolm Soovi alustas esimese pillilooga, täitus plats tantsijatega kiiresti – isegi need, kes olid tulnud üksnes pealt vaatama, leidsid end peagi tantsuplatsilt.

Pidu lõppes enne päikese-
loojangut, kuid lauluväljakul
avanenud vaatepilt saatis mind
veel koduteelgi. Mõtlesin, kuidas
hoida elavana paika, mis on
aastakümneid kandnud Võrumaa
laulu- ja tantsutraditsiooni. Miks
kasutatakse Eesti ühe parima
kõlaga lauluväljakut nii harva ja
sedagi suuresti suvel? Tantsijana
ju kogesin, et nii publik kui ka soov
kokku tulla on olemas. Oma ajaloo

ja suurepärase kõla tõttu väärrib Kubiya lauluväljak senisest märksa aktiivsemat kasutamist, kasvõi siis projektide raames väiksemate kontsertide ja pidudega. Ning miks mitte talvel pidada maha üks suuremat sorti tantsupidu.

Parkiiniskohtade nappus haigla pooltel alal võib olla on kitsaskoht, kuid Kubija mets ja loodus asuvad kesklinnast vaid jalutuskäigu kaugusel ning rahvasimman näitas, et ka ühine meeleolukas teekond peoplatsile võib olla osa koostegemisest.

Tantsijana ei olnud Kubija rahvasimman minu jaoks pelgalt üks suvelõpupidu. Sel õhtul kohtusid Kubija minevik, mida on kujundanud suured laulu- ja tantsupeod, ning tulevik, kus ajaloolisele lauluväljakule võivad taas elu tuua ka väiksemad ettevõtmised. Lahkusin lootusega, et see õhtu ei jää üksikuks erandiks, vaid tähistab uue traditsiooni algust ning Kubija täitub ka edaspidi sagedamini muusika, tantsu ja inimestega.

Kubija laululava on aastakümneid kandnud Võrumaa laulu- ja tantsutraditsiooni. Foto: Siiri Konksi

Maimu Hinn
tantsurühm "Hõbedane"

Loona talu veski – koduköögist kasvanud mahetootja

Võru valla ettevõtete külastussarja raames käidi 24. septembril Kärgula külas tegutsevas Loona talu veskis. Külastusel tutvuti veski kujunemislooga, tootmisprotsessi ja toodetega ning räägiti sellest, mida tähendab ühe väikese maapiirkonna ettevõtte igapäevane toimimine.

Loona talu veski lugu sai alguse 2010. aastal väikesest lauaveskist, mis soetati esialgu pere enda tarbeks. Veskiga valmistati jahu ja helbeid, kuid peagi hakkasid toodete vastu huvi tundma ka sõbrad ja tuttavad. Huvi kasvas ning väikese seadme võimsusest ei piisanud enam tellimuste täitmiseks. Nii jõuti suurema kiviveski soetamiseni ning koduköögist koliti järk-järgult eraldi tootmisruumidesse.

Talu kujunemislugu näitab hästi, kuidas väikesest pere vajadusest võib kasvada elujõuline ettevõte. Suure tootmismahu poole pole siiski teadlikult pürgitud. Ettevõttes peetakse oluliseks säilitada käsitöönduslikku iseloomu ning teha võimalikult suur osa tööst ise, alates jahvatamisest ja pakendamiseni kuni toodete klientideni viimiseni. Peremehele Allar Asile meeldib eelkõige möldritöö, mitte suure ettevõtte ja paljude töötajate juhtimine.

Aeglaselt jahvatatud ja värskest pakendatud

Loona talu veski üks olulisi põhimõtteid on valmistada tooteid väikeste partiideni ja vastavalt tellimustele. Nii ei jää jahu pikaks ajaks lattu seisma ning klient saab võimalikult värske toote. Aeglane kivijahvatus aitab säilitada jahus vitamiine ja mineraalaineid ning annab jahule pehme struktuuri. Toodetele lisaaineid ei lisata.

Kiviveskiga jahvatamine nõuab kogemust ja tähelepanelikkust.

Loona talu veski tooted kaalutakse ja pakendatakse käsitsi. Fotod: Erakogu

Iga partii võib veidi erineda, sest tulemust mõjutavad muu hulgas tooraine omadused, temperatuur ja õhuniiskus. Seetõttu on möldritöö suuresti käsitöö, kus masina kõrval mängivad olulist rolli inimese teadmised ja tunnetus. Ka talu pakenditel on palju käsitööd: etiketid prinditakse ja kinnitatakse kohapeal ning tooted pakendatakse vastavalt saabunud tellimustele.

Talu tooraine pärineb kohalikest maheteraviljadest kasvatatavalt. Sellega toetatakse piirkonna põllumajandust ja kohalikku elukeskkonda. Loona talu veski sai mahemärgise 2019. aasta aprillis ning rukki-, nisu- ja odratooted kannavad ka Vana-Võrumaa toidu- ja joogimärki UMA MEKK.

Valikus nii tuttavad kui ka erilisemad jahutooted

Aastate jooksul on talu tootevalik kasvanud mitmekesiseks. Valmistatakse rukki-, nisu-, spelta-, odra- ja tatrajahu, püülijahu, mannat, kruupe, kliisid ning erinevaid täisterahelbeid. Mitmeid jahusid pakutakse peene, keskmise

ja jämeda jahvatusega. See võimaldab pagaritel ja koduküpsetajatel valida just konkreetse retsepti jaoks sobiva jahu.

Selline paindlikkus ongi väikese veski eelis. Kui suurtööstuses võib ühe tootmisliini ümberseadistamine olla keeruline, siis väikeses veskis saab valmistada ka piiratud koguses nišitooted. Samal ajal tähendab lai valik, et kõiki tooteid ei ole mõistlik suurt kogustes ette valmistada. Seetõttu jahvatatakse ja pakendatakse peamiselt tellimuste põhjal.

Võimalikult vähe jääke

Tootmises pööratakse suurt tähelepanu ressursisäästlikkusele. Jahvatamisel ja teravilja töötlemisel tekkivad orgaanilised kõrvalsaadused leiavad enamasti kasutust loomade söödana, aidates toita tagasi põllumajandusse suunata. Osa kestadest on kasutatud ka padjataidiseks. Tänu läbimõeldud tootmisprotsessile tekib jäätmeid minimaalselt ning kõrvalsaadustele leitakse enamasti uus otstarve.

Kohalikul toorainel põhinev

tootmine, väikeste partiide valmistamine ja materjalide ringlusse suunamine peegeldavad talu laiemat mõtteviisi. Loona talu missioon on anda mahetoidu leviku kaudu oma panus inimeste tervisesse ja loodusliku mitmekesisuse säilimisse.

Mitmekülgne töö väiketalus

Väikeettevõtja tööpäev on mitmekülgne. Lisaks jahvatamisele tuleb tegeleda pakendamise, etikettide valmistamise, tellimuste komplekteerimise, raamatupidamise, müügi, turunduse ja kauba kohaletoimetamisega. Nädala esimeses pooles jahvatatakse ja pakendatakse, nädala lõpus toimuvad kaubaringid. Kohtumised klientide, pagarite ja kokkadega annavad omakorda väärtuslikku tagasisidet ning ideid tootearenduseks.

Väikeettevõtlusega kaasnevad aga ka väljakutsed. Iga tööetapi jaoks ei ole võimalik palgata eraldi inimest ning töötaja haigestumine võib mõjutada kogu tootmist. Pikka puhkust on keeruline võtta, sest

Ettevõtte nimi: Rüarääk OÜ
Aadress: Kärgula küla
Asutatud: 30.11.2018
Põhitegevusala: Jahu ja tangainete tootmine
Omanikud: Helina Kärgenberg ja Allar Asi

tellimused vajavad täitmist ka siis, kui soovitakse aega maha võtta. Samuti piiravad ettevõtte arengut maapiirkondadele tuttavad mured, sealhulgas elektrivõimsus, teeolud ja pikad veeringid.

Kõigele vaatamata ei ole talu eesmärk kasvada võimalikult suureks. Helina Kärgenberg ja Allar Asi peavad oluliseks ettevõtte jätkusuutlikkust, toodete kvaliteeti ning võimalust teha ise tööd. Just selline lähenemine on aidanud Loona talu veskil kasvada kodusest lauaveskist omanäoliseks Võrumaa mahetootjaks, kelle jahud ja helbed jõuavad klientideni üle Eesti.

Merle Tsirk
arendusspetsialist

Kiviveskiga jahvatamine nõuab kogemust ja tähelepanelikkust.

Õhtu AGO ANDERSONIGA LASVA RAHVAMAJAS

8. NOVEMBER KELL 14

PILETID MÜÜGIL TUND ENNE ALGUST KOHAPEAL

PILET 18 €
tasumine sularahas

TALLINNA LASTETEATER LEPATRIINU

ETENDUSEGA

MINA, SINA, MEIE

LASVA RAHVAMAJAS

11. NOVEMBRIL KELL 11

Osades: Aivo Sadam, Kristjan Rohioja

PILET 5 EURO

www.lepatriinu.pri.ee
Tel 56 626 196

23. oktoobril kell 20

Lasva Rahvamajas

Kohviõhtu

tantsuks mängib

Katrin Meelis duo

Pilet 10 eurot

Laudade broneerimine tel 5272225

Lasva Rahvamaja ürituad

Võru valla kultuuri- ja noorsootöökus

VASTSELIINA HELDELA KLUBI OOTAB OMA RIDADESSE UUSI LAULJAJD JA TANTSIJAJD

KOKKUSAAMISED TOIMUVAD TEISIPÄEVITI
LAULJAD KELL 14.30 TANTSIJAD KELL 16

küsi infot: lauljate juhendaja Edda-Karin Luht: tel 5342 6250
tantsijate juhendaja Valentina Larionova: tel 5344 1809

19.-25. OKTOOBER 2026

EESTIMAA RAHVAMAJADE NÄDAL

ORAVA KULTUURIMAJAS
23. OKTOOBRI KELL 18
NOORTE DISKO

Noored vanuses 7-17

PARIM MUUSIKA
TANTS JA LÖBUS SELTSKOND
HÕNUS ÕHTU SÕPRADEGA

ORAVA NOORTETUBA
VÕTA SÕBRAD KAASA JA KOHTUME TANTSUPÖRANDAL!

LISAINFO 524 7986
või Orava noortetuba või kultuurimaja FB lehel

www.rahvamaja.ee
FB: Eesti Rahvamajade Ühing

KIRIKUTE TEATED

EELK Pindi koguduse teated

Jumalateenistused toimuvad pühapäeviti kell 10.00 Pindi kirikus.

Täpsem info: Pindi koguduse veebilehelt pindi.eelk.ee, koguduse õpetajalt Argo Oleskilt e-posti aadressil pindi@eelk.ee või tel 503 0676.

EELK Vastseliina Katariina koguduse teated

Jumalateenistused toimuvad:

- pühapäeviti kell 12 Vastseliina Katariina kirikus;
- iga kuu teisel pühapäeval kell 14 Orava kultuurimajas;
- iga kuu kolmandal pühapäeval kell 14 Misso abikirikus.

Täpsem info: Vastseliina Katariina koguduse veebilehelt vastseliina.eelk.ee, Facebooki lehelt facebook.com/vastseliinakogudus, koguduse õpetajalt Jaanus Torrimilt e-posti aadressil jaanus.torrim@eelk.ee või tel 5300 5155.

EELK Urvaste Püha Urbanuse koguduse teated

Aadam pani oma naisele nimeks Eeva, sest ta sai kõigi elavate emaks. 1Ms 3:20

11. oktoobril Lõikustänapüha
kell 11.00 Urvaste kirikus kirikukohv
kell 14.00 Heimtali kirikus lõikusandide õnnistamine
25. oktoobril Misjonipüha
kell 11.00 Urvaste kirikus ümarlaud teemal Urvaste kihelkond

Täpsem info: Urvaste koguduse veebilehelt urvaste.eelk.ee, Facebooki lehelt facebook.com/Urvastekogudus, koguduse õpetajalt Üllar Salumetsalt e-posti aadressil ullar.salumets@eelk.ee või tel 511 8271. Heimtali kirikuvanem on Vaido Ermel, tel 5340 0431.

ORAVA KULTUURIMAJAS
2026 - 2027

MÄLUMÄNGU HOOAEG

15. oktoober
26. november
14. jaanuar
04. märts
15. aprill
algusega kell 18

Küsimused koostab Ene Säinast, mängime kuni 4-liikmeliste võistkondadena.

Osalema on oodatud kõik, kel huvi mõttespordi vastu.

Info 524 7986 või OravaKultuurimaja@edu.voruvall.ee

"Kuidas töötada ja elada õnnelikult"

INFOPÄEV

koolitusest ja projektist*

Osalema on oodatud kõik naised, kes tunnevad, et tervisest tulenevate probleemide tõttu on raske leida uus töökoht või senisel töökohal püsimisel.

VÖRUS
VÖRU HUUB
(VABADUSE 12-2)

03.11.2026
11:00-12:00

Registreeri end osalema:
tel: 5203117
või kirjuta kaisa.sikk@jmk.ee

JOHANNES MIKKELSONI KESKUS

*Projekt "Töötan ja elan õnnelikult 2" nr 2021-2027.4.02.25-0144 kaasrahastab Euroopa Sotsiaalfond

JAN UUSPÖLD

STAND-UP

19. november kell 18:30

Piusa Külustuskeskus

Pilet 25€

R 30.10 kl 18: Fleming Viðar Valmundsson

Vastseliina rahvamaja

nuppakordion, Island

J.S.Bach, D.Scarlatti, E.Grieg, K.Aho, M.Lohse, V.Globokar, M.Filippi

pilet 5€ / õpilastele 2 €

#uuskontsert

19.-25. oktoober 2026

EESTIMAA RAHVAMAJADE NÄDAL

KONTSERID / TREENINGUD / KOOSOLEKUD / KOHVIKUD / TALGUD / KONVERENTSID / NÄITUSED / ÕPITOAD ja palju muud RAHVAMAJADES ÜLE EESTI

VASTSELIINA RAHVAMAJAS

TEISIPÄEVAL, 20. OKTOOBRIK

15.30 MUNA ÕPETAB KANA
noorte tegevused Heldela memmede/taatidega
19.00 kino "Musta pori näkku" pilet 5 €

KOLMAPÄEVAL, 21. OKTOOBRIK

15.00 AVATUD RINGID NOORTELT NOORTELE
teatri- ja bänditunnid REGA TUNDI

NELJAPÄEVAL, 22. OKTOOBRIK

16.00 AVATUD RINGID NOORTELT NOORTELE
neiduderühma Moonid avatud tantsutrenn

Rohkem infot Vastseliina Rahvamaja FB lehel või tel 5345 4214

www.rahvamaja.ee
FB: Eesti Rahvamajade Ühing

L 17. oktoober 2026 kell 18

KONTSERT-TANTSUÕHTU

Vastseliina Rahvamaja 70

Popfolk tantsurühm UPPSAR

VAHTSÖLIINA VASKPILL

Avatud kohvik ROMELINA

BRONEERI LAUD
TEL 53454214

DJ KERMO KUKK

TASUTA

VANA PILT JUTUSTAB: Koolmeister Undritz

Vastseliina kihelkonnakooli õpetaja Aleksander Undritz õpilaste keskel 20. saj alguses. Foto: Erakogu.

Tänavu möödus 160 aastat Vastseliina kooli-, hariduse- ja seltsielu ühe tähelepanuväärseima tegelase Aleksander Undritza sünnist. Mees, kes pühendas kogu oma elu ja tegevuse Vastseliina piirkonna arengule, väärrib meenutamist.

Aleksander Undritzat mäletatakse kindlakäelise koolmeistri ja pikaaegse koolijuhatajana, lisaks ka kui Vastseliina seltside isana. Ei leidunud Vastseliinas seltsi ega ühingut, kus ta oma nõu ja jõuga kaasa poleks aidanud.

Aleksander Undritz (1866–1933) sündis Võrumaal Karaskis, õppis Rāpina, Otepää ja Puhja

kihelkonnakoolides ja Tartu 1. õpetajate seminaris, mille 1887. a lõpetas. Samal aastal valiti ta Vastseliina kihelkonnakooli juhatajaks, jäädes sellesse ametisse kuni pensionile minekuni 1930. aastal. 1908. aastal kutsuti ta tööle Valmari (Valmiera) õpetajateseminari eesti keele ja usuõpetuse õpetajaks, kuid suur igatsus Vastseliina järele tõi ta veel samal aastal siia tagasi. „Tubli koolimehena, väsimatu seltskonnategelasena, hää inimesena ja sõbraliku aitajana kasvas ta nii Vastseliinaga kokku, et teda siit ainult surm võis lahutada. Talle jäi tundmatuks vihamees“, kirjutas nekroloogis kolleeg Vastseliina

koolist Voldemar Kommer.

Üle kõige armastas Aleksander Undritz muusikat, laulis ise ja õpetas teisi. Tema juhatusel sai Vastseliina meeskoor Pärnu laulupeol esimese koha.

Hea kirjamehena oli ta „Postimehe“ ja mõne teisegi ajalehe kaastöölise, kirjutades haridus- ja kultuurielu käsitlevaid artikleid.

Undritz oli usklik inimene. Eesti Vabariigi algaastatel, kui kirikuõpetaja Mahr Saksamaale lahkus, pidas Undritz õpetaja ja köstri ametit Vastseliinas. Aleksander Undritz parandas ka kirikuagenda võru murde väljaande ja toimetas trükki võrumurdelise kiriku lauluraamatu uues kirjaviisis.

Aleksander Undritz on maetud Vastseliina kalmistule.

Eelmise numbril rubriigis „Vana pilt jutustab“ juhtus äpardus foto allkirjaga. Vabandame! Õige pildi allkiri on: Orelimeistrid Tannil, Juhan ja Jakob Kriisa. (1912) Foto: Gustav Zopp / VK F 343:24

Ago Ruus
rubriigi toimetaja
505 6691
agoruus@gmail.com

Vestlusringide sari

Elujutud teeliste

II kohtumisel on külas

Anu Raud

vaibakunstnik, muuseumilooja, kirjanik ja õpetaja, kelle loomingut iseloomustab sügav elufilosoofia

25.10.2026 kell 14.00

Koht: Vastseliina kiriku juures kiriklas
Kõigile tasuta
Lisainfo tel 509 7990

Projekt on suunatud Võru valla elanikele vanuses 55+

Väljaandja: Võru Vallavalitsus (Võrumõisa tee 4a, 65605, Võru linn)
Koostaja, toimetaja ja küljendaja: Võru valla avalike suhete spetsialist Kadri Kauts

Trükk: Printall AS, Tallinn
Kohalettoimetamine: Omniva
Tiraaž: 4700 eksemplari
Ilumine: 11 korda aastas igal kuul, välja arvatud juulis
Loe digilehte: voruvald.ee/voru-valla-teataja

Järgmine leht saabub postkasti novembrikuus. **Artikleid järgmisesse lehte ootame 23. oktoobriks e-posti aadressile ajaleht@voruvald.ee.** Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada.

VÕRU VALLA KULTUURI- JA SPORDIKALENDER

OKTOOBER

- 10. oktoobril**
kell 14.00 42. Munamäe-Võru maanteejooks ja -kõnd
- 13. oktoobril**
kell 18.00 Puiga Prowade kohtumine Puiga põhikooli käsitööklassis
- 15. oktoobril**
kell 18.00 Orava mälumängu hooaja esimene etapp Orava kultuurimajas
- 17. oktoobril**
kell 18.00 Vastseliina rahvamaja 70. juubeli kontsert-tantsuõhtu popfolk tantsurühmaga Uppsar ja Vahtsõliina vaskpilliga
- 20. oktoobril**
kell 15.30 Muna õpetab kana ehk noorte tegevused Heldela klubi memmede ja taatidega Vastseliina rahvamajas
- 20. oktoobril**
kell 19.00 Eesti film “Musta pori näkku” Vastseliina rahvamaja kinos
- 21. oktoobril**
kell 10.00 Tartu Ülikooli väärivate ülikooli loeng “Elutarkus ja planeerimine” Navi seltsimajas
- 21. oktoobril**
kell 15.00 Avatud ringid, teatri- ja bänditunnid noortelt noortele Vastseliina rahvamajas
- 21. oktoobril**
kell 15.00 Parksepa eakate ilmaelu arutlusring
- 22. oktoobril**
kell 16.00 Avatud ringid noortelt noortele, neiduderühma Moonid avatud tantsutrenn Vastseliina rahvamajas
- 22. oktoobril**
kell 16.00 Lasva ja Parksepa noored kohtumine Lasva lasteaia Pargihaldjas lastega Lasva rahvamajas
- 23. oktoobril**
kell 20.00 Kohviõhtu Meelis ja Katrin duoga Lasva rahvamajas
- 24. oktoobril**
kell 11.00 Võru valla matkasarja matk Ess-soosse
- 25. oktoobril**
kell 12.00 Töötuba “Küünla valguse värvid” Lasva rahvamajas
- 26. novembril**
kell 18.00 Orava mälumängu teine etapp Orava kultuurimajas
- 28. oktoobril**
kell 8.00 Lindora laat
- 28. oktoobril**
kell 18.00 Ürituste sari “Kokaraamatuga kohvikus – soolased suupisted” Vastseliina rahvamajas
- 30. oktoobril**
kell 18.00 ME 108 üritustesari: Flemming Vidar Valmundsson nuppakordionil Vastseliina rahvamajas

NOVEMBER

- 8. novembril**
kell 14.00 Kohtumisõhtu Ago Andersoniga Lasva rahvamajas
- 11. novembril**
kell 11.00 Tallinna lasteteatri Lepatriinu etendus “Mina, sina, meie” Lasva rahvamajas
- 13. novembril**
kell 18.00 Gruusia köök ja eesti muusika Varese Paigas
- 19. novembril**
kell 18.30 Jan Uuspõld stand-up “Kuidas huumor meid elus edasi kannab?” Piusa külastuskeskuses
- 19. novembril**
kell 19.00 Tartu Ülikooli väärivate ülikooli loeng “Fotod, mälestused ja asjad tulevastele põlvedele” Navi seltsimajas
- 26. novembril**
kell 18.00 Orava mälumängu teine etapp Orava kultuurimajas